

VIENYBĖ

Paveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 19 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. GEGUŽĖS (MAY) 15 D.

Tel. APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

DABAR

JUOZAS TYSLIAVA

Demokratų partijos veikėjai gana garsiai atšūbnijo Trumano 75 metų amžiaus sukaktį.

Ir tai ne be tikslo. Rinkimai jau čia pat...

Lietuviams teko Trumaną pažinti karo pabaigoje. Tai buvo vienos, Olio vadovaujamos, delegacijos priėmimo metu. Atsimenu, Ollis tada pasakė:

"Jis dabar yra tikrasis prezidentas. Rooseveltas serga nepagydoma liga."

Is tikrųjų, Trumanas netrukus persikėlė į Baltuosius Rūmus. Kaip šiandien atsimenu pirmąją jo radijo kalbą. Po oratoriaus Roosevelto, atrodė, žmogus "penkių nepaskaityto." Patys demokratai sakydavo, kad Roosevelto batai jam perdideli...

Bet tai tik taip atrodė. Vėliau ne tik demokratai, bet ir republikonai su Dewey priešaky, pakeitė nuomonę apie Trumaną.

Daugeliu atvejų, ypač santykiuose su Stalinu, Trumanas buvo gudresnis už Rooseveltą.

Rašytojas F. Neveravičius Londone "gavęs žinių," kad Lietuvoje planuojama įvesti rusiškas raides, vietoj dabar vartojamų lotyniškų...

Gal ir gerai, kad jis dėl to užalermavo Britanijos Lietuvį ir kitus mūsų laikraščius: ne laikas rėkti, kada jau tave pjauna... Bet nesinori tikėti, kad komunistai būtų tokie kvaili ir grąžinti lietuviams Muravjovo kartuvių sinonimą.

Tiesa, dabartinės mūsų raidės, su savo čekiškais ragais ir lenkiškomis uodegomis, nedaug ką geresnės už slavų sukoneveiktą graikišką raidyną. Bet tai vis dėlto lotyniški rašmenys, kurių mums niekad nepakeis rusiškos kerėplos.

Keista, kad Rusijos komunistai "ni pri kokoj pogody," anot poeto Esenino, nepajėgė nusikratyti tuo anachronizmu.

Kinijos komunistai, neseniai išvedę lotyniškas raides, šiuo atveju yra žimtą kartų pažangesni už rusus.

BUVUSĮ JAV PREZIDENTĄ H. S. TRUMANĄ jo septyniasdešimt penktojo gimtadienio proga pasveikino ir New Yorko lietuviai. Iš kairės į dešinę: inž. J. Petrušis, L. Petrušienė, H. S. Trumanas, arch. A. Varnas, inž. J. Zabielskis. Lietuvių vardu Trumaną pasveikino A. Varnas. L. Petrušienė sukaktuvininkui įteikė lietuviams būdingų dovanų: gintaro ir t. t. Gegužės 8 d. Waldorf Astoria įvyko Trumanui pagerbti vakarienė, kur dalyvavo 2,000 demokratų partijos veikėjų, kiekvienas jų sumokėdamas už "lėkštę" po 100 dolerių. Iš lietuvių, Moje vakarieneje dalyvavo Jieva Rockefellerienė ir A. Varnas.

Olympic Press nuotrauka

Tarptautiniai užkulisiai

KOVA UŽ HITLERIO PALIKIMĄ

Genevos konferencijos išvakarėse sovietai paskelbė savo dokumentus apie 1939 metų derybas su angliais ir prancūzais dėl įtakos Pabaltyje.

Nauji speliojimai apie sovietų tikslus.

Šią savaitę, prasidėjusios Genevos užsienių reikalų ministerių konferencijos išvakarėse sovietai nustebino Vakarų stebėtojus paskelbdami savo dokumentus... apie 1939 m. vasaros derybas su angliais ir prancūzais dėl įtakos Pabaltyje ir teisės savo kariuomenę įvesti į Lenkiją.

Kaip žinia, angliai ir prancūzai stengėsi įkalbėti Staliną prisidėti prie sąjungos prieš Hitlerį. Besiderėdami su angliais ir prancūzais, sovietai tuo

pačiu metu susiustė su Hitleriu, pasirašė su juo nepuolimo sutartį ir tuo būdu paskatino jį pradėti karą. Kaina, kurią Hitleris sumokėjo Stalinui už neutralumą, buvo Pabaltijo valstybės ir dalis Lenkijos. Apie tai buvo pasirašytas atskiras slaptas protokolas, rugpjūčio 23 d. atidavęs Staliną globon Latviją, Estiją ir Suomiją. Tas protokolas rugpjūčio 28 d. buvo papildytas, atiduodant Stalinui ir Lietuvą. Labai įdomu, kad sovietai apie tą proto-

kolą iki šiol tyli ir nurodant, kad Berlyne rasti jo dokumentiniai įrodymai, paprastai susilaukiame jų atsakymo, kad berlyniškiai duomenys yra "netikri" ir "tendencingi".

Ir dabar sovietai paskelbė tik derybų su angliais ir prancūzais protokolus. Kodėl? Spėjama, kad jie nori parodyti Vakarams, kad atsisakius patenkinti jų pretenzijas, jie kaip ir 1939 m. rasią kelią į savo tikslus. Vienas iš tų tikslų yra da-

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuviai Kalifornijoje

DAILIJŲ MENŲ KLUBO susirinkimo dalyviai, kurio metu prarastos gyvos diskusijos Lietuviško romano reikalu. Nuotraukos viduryje sėdi Bronys Raila — pagerbtas DMK jo 50-ėio proga ir J. Tininis — pirmininkavęs susirinkimui. Nuotraukoje: prof. M. Biržiška, B. Brazdžionis, Alg. Gustaitis, E. Tumienė, dr. P. V. Raulinaitis (stovi kairėje), dr. G. Valančius, Jurgis Gliuda ir kt.

Pokalbis apie lietuvišką romaną

Los Angeles Dailijų Menų Klube 1959 kovo 21 d. susirinkime pakalbėta apie lietuvišką romaną. Susirinkimui pirmininkavo Juozas Tininis. Apžvelgęs tradicinio ir modernaus romano skirtumus, aptarus pastatytus klausimus, siūloma laikyti tokios romano sąvokos, kokia yra susidariusi lietuviškoje visuomenėje. Šiuo klausimu Lietuvių Dienų žurnalo literatūros skyriaus redaktorius išsiuntinėjo kai kuriems lietuviams rašytojams anketą; gautieji atsakymai bus skelbiami L.D. Čia jis tuo reikalu kreipiasi į kolegas rašytojus, menininkus kaip Dailijų Menų Klubo pirmininkas, tikėdamas pasikalbėjimuose, diskusijose pagyvinti, pajudinti ar pagilinti lietuviško romano klausimą, geriau sužinoti kity nuomones.

Bernardas Brazdžionis: Kartais užpulti rašytojai aiškinasi, jie negali rašyti kaip nėra ar kaip nėra buvę. Bet ar buvo mūsų istorijoje Gražina, Mar-

gis? Tai gražiai aprašė rašytojai pasitarė savo tautai kur kas daugiau, nei apie sąvoką tautą blogai ar tariamai teisingai rašiusieji ar rašantieji.

Bronys Raila: Lietuviško romano problema bus sunkiai sprendžiama, bet ji labai svarbi mūsų literatūros ir kultūros raidai. Judinantieji šią problemą atlieka naudingą darbą.

Mūsų romanas, pradėjęs gimti vos prieš pusimtį metų, dar nesukūrė savo tradicijų, rutinos nei rašytojų, nei skaitytojų tarpe, kai kitose didelėse tautos romano tradicijose stekia 300 — 400 metų. Neturėjome lietuviško romano skoniui daug priaugusių skaitytojų, o ir mūsų rašytojai nebuvo tvirti romanistai. Sakysime, juk toks J. Dobilo "Būdas" negalėjo atlaikyti palyginimo net su vidutiniais vestiniais romanais. Konstatavimas lietuviško romano silpnumo nėra kaltinimas visiems rašytojams ar visai tautai. Tokios buvo ir pasilikę mūsų liki-

mo aplinkybės, Lietuvoje per šimtmečius nebūta supratimo, kad romaną galima ir reikią rašyti lietuviškai. Vėliau keturis dešimtmečius spauda buvo uždrausta, dabar gi rašytojas okupanto prievartaujamas, o užsienyje lietuviško romano problema rūpi gal keliom dešimtims žmonių.

Bet per paskutinį dešimtmetį lietuviškas romanas emigracijoje neabejotinai auga, nors sąlygos jam kurti ir publikuoti skilusi, atrodo, ne lengvėja, o vis sunkėja. Dailiosios mūsų prosos augimas yra labai geras ženklas, nors jis vyksta gal lyrikos mažesnio vertinimo sąskaiton. Kaip visame pasaulyje, taip ir pas mus romanas, apysaka, novelė tampa labiausiai mėgstamos literatūros rūšys.

M. Katiliškio "Miskais ateina ruduo" ir "Bėjuslems negrįžti," jeigu paimiti tik tuodu pavyzdžiu, yra vėliausieji mūsų dailiosios prosos veikalai, turintieji nepaprastai gery savybių, aukštyn pakeltą stilistinę kultūrą, naują originalią pažiūrą į žmones ir daiktus, atvedę mūsų literatūron rašytoją su didžiuliu gero romanisto talentu. Bet, .., daugelis ženkly tuoj parodo, kad autorius nėra atidžiai studijavęs ar kreipęs dėmesio į tai, kaip turėtų būti rašomas modernus romanas, kad jis arčiau atitiktų dabartinio skaitytojo psichiką ir išvengtų anachronizmo. Rodos, autoriui tik užtektų stipriai tuos veikalus "supurtyti," daug ką išmesti, kai ką pridėti, išvalyti ir vėl perrašyti, ir mes turėtume tai, kas vadinama kėdevals.

Drauge su mūsų romano techninės formos primityvumų pašalinimu, mūsų rašytojams reikia daugiau asmeniškos drąsos vajaduoti ir analizuoti žmones bei įvykius, kaip jie juos mato ir jaučia, o ne kaip visuomenė (dažnai labai hipokritiška), įvairūs veikianiai ar konservatyvinė spauda pagei-

(Nukelta i 10 psl.)

Lietuviai gali netekti savo parapijos

Prieš kiek laiko Los Angeles kardinolas James Francis McIntyre pasikrovė šv. Kazimiero Lietuvių parapiją paversti teritorine parapija. Tuo atveju tik labai maža Lietuvių dalis beliktų minimos parapijos ribose, gi visi kiti būtų priskirti prie kity parapijų. Los Angeles lietuviai yra šiuo reikalu labai susirūpinę. Visos didesnės katalikų ir Lietuvių grupės paratė laiškus kardinolui, prašydamos, kad būtų paliktas "status quo."

Be to, Lietuvių delegacija lankėsi tuo reikalu pas kardinolą ir pratė jį, kad šv. Kazimiero parapijos išsaugojimo reikale nepaprastos iniciatyvos parodė dr. Grigas Valančius, šiuo metu esąs LRKSA Los Angeles kuopos pirmininkas. Kuopa paratė kardinolui puikią peticiją ir kreipėsi į visas kitas organizacijas, prašydama imtis panašią žygį. Inž. Julius Jodelė buvo net pasiekęs Chicago ir užmezgė ryšius su lietuviais vienuoliais, Lietuviai vienuoliai sutinka atidaryti savo vienuolyną Los Angeles mieste, jei tik šv. Kazimiero parapija išsprūstų iš Lietuvių rankų. Be abejo, lietuviams vienuoliams (šikurti Los Angeles mieste reiktų gauti leidimą iš kardinolo McIntyre.

NEPAPRASTAI IDOMIOS DISKUSIJOS

Lietuvių Fronto Bičiulių Los Angeles skyrius buvo surengęs viešas diskusijas literatūros ir žurnalistikos klausimais. Diskusijoms, kurios įvyko balandžio 26 d. šv. Kazimiero parapijos salėje, įvadą padarė rašytojas J. Gliuda ir laikraštininkas J. Medziukas. Dalyvavo J. Tininis, prof. M. Biržiška, L. Vailukas, K. Liaudanskas, A. Raulinaitis ir kiti. Diskusijų pasiklausyti buvo susirinkęs gražus būrys Los Angeles lietuvių. Gražių minčių davė prof. M. Biržiška, Anot jo, jokio nuosmūgio nesimato nei literatūroje, nei žurnalistikoje. "Literatūra gyva," — kalbėjo prof. M. Biržiška, — "bet ar

mes esame prie jos priaugę." Anot profesoriaus, straipsniai laikraščiuose turėtų būti trumpesni; korespondencijos parašytos meniška, idomi. Jis nepykštąs, jei ir esąs kada laikraščiuose "užkabinamas," jei tai padaryta "meniška," o ne grubiai. Rašytojas J. Gliuda pratė atsakymo į porą klausimų: 1. Ar menas turėtų būti tik menui? 2. Kas gali vertinti meno kūrinių? Juozas Tininis pasisakė dėl eilės įvairių negalavimų mūsų spaudoje. Diskusijų moderatoriumi buvo Algis Raulinaitis. Netolimoje ateityje frontininkai planuoja vėl turėti diskusijas, bet šį kartą politiniais klausimais. Lietuvių Fronto Bičiulių Los Angeles skyriui vadovauja pirm. J. Ažuolaitis, sekr. J. Kojelis.

LIETUVIŲ BIČIULIS KANDIDATUOJA Į BOARD OF EDUCATION

Dr. Robert Fenton Craig, University of Southern California profesorius, yra vienas iš kandidatų į Board of Education. Jis keletą kartų yra dalyvavęs įvairiuose lietuvių parengimuose, visuotinio Lietuvos Vyčių seimo metu (1957 metais) pasakęs pagrindinę kalbą pokilyje. Rinkimai įvyksta gegužės pabaigoje.

M.N.

Harvardo ir Leningrado universitetai sutiko pasikeisti profesoriais.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Tel. APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

Trečiokas Agency

SENIUSIA LIETUVIŠKA AGENTŪRA

KELIONĖS - visokiomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Įvairiausios ekskursijos. Sudaromi ir tvirtinami imigracijos bei kelionių dokumentai.

PINIGAI - su pilnu užtikrinimu siunčiami į visas pasaulio kraštus, įskaitant ir rusų okupuotus. Persiuntimas į Lietuvą iki \$300 kainuoja \$1.65. Už \$1 išmoka 10 rublių.

APDRAUDA - visokiausios rūšies sutvarkoma per geriausias ir tvirčiausias kompanijas.

NUOSAVYBIŲ - pirkimo, pardavimo ir finansavimo reikalais sąžiningas patarnavimas.

FEDERALINIŲ MOKESČIŲ - Income Tax - paruošimas.

Albinas ir Kazys Trečiokai
311 WALNUT STREET, NEWARK 5, N. J.
Telefonas MARKET 2-4867

VASARNAMIS LAKE HOTEL

BARAS IR RESTORANAS

Seventh & Park Ave., Asbury Park, New Jersey
Telefonas: PR 4-7788

Atidarymas gegužės 30 d.

Vieš kviečiami į atidarymą, kuris įvyksta GEGUŽĖS 30 D. 4 val. p. p. Programoje AKTORIUS VITALIS ŽUKAUSKAS iš Brooklyno ir AKORDIONISTAS CHARLES DAUBARAS iš Philadelphijos. Lake Hotel yra geriausiame Asbury Park rajone. Pusanro bloko nuo jūros ir Monte Carlo Pool. Veikia lietuviška valgykla, naktinis klubas ir baras. Patogus susisiekimas traukiniais ir autobusais. Savininkai lietuviai.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

Lietuviškoje Chicagoje

ANTANO VANAGAIČIO MIRTIES
DEŠIMTMEČIO MINĖJIMAS

Antanas Vanagaitis

Prieš dešimtį metų iš gyvųjų išsiskyrusiam komp. Antanui Vanagaičiui ruošiamas minėjimas — gegužės 24 d. Šviesaus atminimo vėlionis yra brangus ir nepamirštamas asmuo.

Antanas Vanagaitis buvo vienas iš lietuvių, kurio gyvenimo idealas buvo kelti savo tautos kultūrą. Jis savo tautai širdingai dirbo, skirdamas visas savo jėgas ir gabumus. Todėl jis priklauso visai tautai.

Atvykęs į Ameriką prieš 35 metus, Vanagaitis neatskiriamai susirišo su mūsų išeivija, su ja gyveno ir visomis išgalėmis kėlė jos kultūrinį lygį. Zaidindamas lietuviybės išlaikymą ir jos ugdymą. Savo jautriu žodžiu, raštu ir daina jis pasiekė lietuvių širdis. Jo komponuotas dainos visuomenė tiek pamėgo, kad jos su didžiausiu jautrumu dainuojamos, kur tik lietuvių būrelis susitelkia. Jas dainuoja ne tik senimas, bet ir jaunoji čia gimusi ir augusi karta. Daina kaip tik sukelia tą jaus-

mą, kuris pažadina ir apsnūdusią lietuvių dvasią. Jo žodis oro bangomis ir raštas taip pat rado jautrų atgarsį, kuris nemažiau kėlė patriotizmą. Jį pamėgo ir pamyšėjo lietuvių tauta dėl to, kad jo visi darbai ėjo iš tikros lietuviškos širdies. Savo darbuose jis rado daug pasitenkinimo ir džiaugsmo, nes jautė dirbęs ne savo patogumui, o visos tautos naudai.

Lietuviškoji visuomenė jį įvertino, kaip širdingą patriotą, jautrų dainių ir kultūrininką. Nors Vanagaičio asmens nebėra su mumis, bet jo darbai yra gyvi ir liks visiems laikams. Antanas Vanagaitis yra nemirštama asmenybė.

Pagerbimui ir įvertinimui komp. Antano Vanagaičio asmenybės ir jo darbų sudarytas visuomeninis komitetas ruošia dešimtmečio mirties sukakties progą minėjimą — akademiją — koncertą gegužės 24 d., 3:30 val. po pietų, Maria

Lietuviški reikaliukai

Numatoma krepšininų kelionė į Pietų Ameriką. Pavasaris, gegužės ir merginos. Pavydas būdingiausias mūsų tautinis bruožas?

Sekančias eilutes reiktų dėti į sporto skyrių, nes jos liečia numatomą JAV lietuvių krepšinio rinktinės kelionę į Pietų Ameriką, tačiau, antra vertus, toji kelionė, kiek galima spręsti iš laišku, jau dabar sukėlė Pietų Amerikos lietuvių tarpe tokią entuziazmą, kad visą įvykį jau galima laikyti ne tik sportišku, bet ir lietuvišku reikaliuku.

Ta proga prisimintina, kad ne visi vizitai į Pietų Ameriką buvo vienodai laimingi. Pavyzdžiui, prieš 20 su viršum metų vietos lietuvių buvo apilankę miręs prel. Krušas ir dabartinis Marquette Parko parapijos klebonas kan. Paškauskas, o kiek vėliau iš Kauno lankėsi Draugijos Užsienio Lietuviams Remti pirmininkas, dabartinis Čikagietis Rapolas Skipitis. Lietuvos ministras Buenos Aires jų vizitą taip "oficialiai" apibūdino spaudai:

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

"Skipitis nuodugnai studiuoja... ne taip, kaip kun. Krušas, kuris paūžęs Buenos Aires tris dienas ir tris naktis ir pamatęs mūsų koloniją per klebonijos raktą skylutę, parabolė Lietuvon bauriausią raportą apie Argentinos lietuvių ir Pasituntinbę..."

Tai cituoju ne tam, kad atgaivintus senus ginčus, bet kad parodžius kaip lengvai įvairūs geriausios valios vizitai pasibaigia smarkokais nesutikimais. Dabar besirengią aplankyti Pietų Amerikos lietuvių mūsų sportininkai ano incidento metu buvo vos gimę (rinktinės amžiaus vidurkis yra 22 metai). Lietuvą jie jau pažįsta tik iš pasakojimų ir beveik trečdalis yra gimę Amerikoje. Ir jei tokie pasiryžta važiuoti lietuviybės vardu ir ten susitikti su vietos lietuvišku jaunimu —

belieka juos paremti ir paskatinti. Sunku išvalzduoti, kad iš to turėtų iškilti kokie kivirčiai, bet... jie jau prasidėjo.

Mat, Pietų Amerikos valstybių valiuta silpna, todėl pajamos iš rungtynių žiūrovų negali duoti jokių apčiuopamų rezultatų. Atseit, kelionės išlaidas reiktų padengti iš čia — maždaug 580 dol. vienam asmeniui, o rinktinę sudarytų bent 10 žaidėjų ir vienas kitas palydovas. Patys sportininkai ir jų organizacijos tiek sudėti negali, todėl prašoma paramos iš kity organizacijų bei pavienių asmenų. Ir kaip tik tas užkliuvo, girdi, su tokia suma galima būtų atlikti naudingesnį darbą. Čia kartojasi ta pati istorija kaip su mūsų Chicago operos. Kai rengiamasi kokią statyti, tuojau pasigirsta balsų, kad tai nereikalinga prabanga, girdi, drama būtų naudingesnė lietuviybės išlaikymui. Galimas (Nukelta i 9 psl.)

LIETUVIŲ KREPŠINIO RINKTINĖ, laimėjusi šių metų pabaltiečių pirmenybėse pirmą vietą. Iš kairės į dešinę: Buntinas, Montre, Šimkus, Žvinakis, Skaigeris, Butka, Varnas, Kamarauskas, Dirvonis, Germanas ir Valaitis. Dauguma šios rinktinės dalyvių vyks į Pietų Ameriką.

Aukštesnės mokyklos auditorijoje. Šiame minėjime bus nušviesta vėlionio gyvenimas, jo darbų reikšmė ir jo parašytų bei sukompnuotų dainų prasmė lietuviškam gyvenimui. Pagrindinę kalbą pasakys Vienybės redaktorius Juozas Tysliava. Vanagaičio dainas interpretuos mūsų žymūs dainininkai: Kripkauskienė, Baranauskas, Vaznelis akompanuojant muzikui A. Kučiniui ir Alice Stephens mergaičių choras. Programa bus tikrai įdomi.

Gegužės 23 d. 9 val. ryte Gimimo Panelės Šv. bažnyčioje įvyks pamaldos. Tuojau po pamaldų visi dalyviai vyks į Šv. Kazimiero kapynes atiduoti Vanagaičiui pagarbą prie jo kapo.

DR. S. BIEŽIS
Kom. Pirm.

LIETUVIŲ VADOVAUJAMA ĮSTEIGTA 1924 M.

Schuyler Savings & Loan
Association

24 DAVIS AVENUE KEARNY, N. J.
Atdara kasdien, išskyrus šeštadienius, švent., nuo 9 v. r. iki 3 v. p. p. Penktadienių vakarais nuo 6 iki 8:30 v. v.
KAPITALAS \$1,860,000 MOKAMA 3¼%
Aprausta iki 10,000 Telefonas WY 1-7260

Traun's BARAS IR RESTORANAS
AUGUST TRAUN - Savininkas

N. E. cor. 7th ir Dauphin Street, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 9-9352

PASKUTINIS DIVIDENDAS
PAKELTAS IKI

3¼% metams

(3% reguliaraus ir ¼ extra)

SKAIČIUOJAMAS
METŲ KETVIRČIAIS

Taupyk čia — Daugiau uždirbsi! — NELAUK!

THE Kings County
SAVINGS BANK

Incorporated 1860

2 PATOGIOS ĮSTAIGOS:

125 Broadway prie Bedford Avenue
539 Eastern Parkway prie Nostrand Ave.
Member Federal Insurance Corporation

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor & Publisher, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y., Tel. APplegate 7-7257.
Vytautas Meškauskas, Associate Editor, 2625 S. Harvey, Berwyn, Ill. Tel. Ploneer 9-2588.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn N. Y. Subscription Rates: USA, Canada and other countries \$7.00 for one year. Advertising rates on application.

Konferencija ir koegzistencija

Užsienio reikalų ministerių konferencija Genevoj prasidėjo kaip ir paprastai: nodėvėmis deklaracijomis apie taiką. Sovietų elgsena konferencijoj irgi tokia pat, kaip buvo. Jie darė ir darys viską savo tikslams pasiekti.

Prie apvalaus stalo sėdi Jungtinių Valstybių, Prancūzijos, Didžiosios Britanijos ir Sovietų Sąjungos delegacijos. Rytų ir Vakarų Vokietijų delegacijos sėdi prie atskirų stalų.

Tuo tarpu Čruščiovas Kieve pasakė kalbą. Ji atspausdinta keturiuose Prancūzijos puslapiuose (iš viso Pravda turi tik sešis puslapius). Nieko nepaprasto. Meluojama kaip paprastai.

Čruščiovui ir netinka kitaip kalbėti. Tai maža bėda. Didesnė bėda, kad leidžiasi kalbas su juo.

Ministerių konferencija turi atidaryti duris nepaprastam "virusinių" susitikimui, kuriame Čruščiovas elgiasi kaip paprastai: meluos, ir ausys jam neraus.

Apskritai, kiekviena konferencija su Sovietais kvepia koegzistencija, kuri sovietams naudinga, o Vakarams kenksminga.

Koegzistencija neatneš pasauliui taikos, tik gal dar daugiau žalos. Praktika rodo, kad su komunistais neįmanomas kultūrinis bendradarbiavimas. Tai koks gali būti politinis bendradarbiavimas?

Ko laukina iš Genevos konferencijos? Taikos nėra ir kalbos su Sovietais jos neatneš.

Čruščiovas, skelbdamas Berlyno ultimatumą, buvo klumpęs į balą. Dabar konferencijos jį iš tos balos, atrodo, ištrauks. Ištrauktas, greičiausiai, klampins kitas...

Sovietai jau karo metu būtų sužlugę, jei Vakarai nebūtų jų gelbėję. Dabar jie Vakarams "atsidėkoja"... Bet ir dabar jie netokie stiprūs, kaip giriasi.

SKAITYTOJAI

kurių prenumerata baigėsi, prašomi nedelsti už laikraštį atsilyginti.

Chicagos paroda

GRABAS LIETUVAI AR VEIKLAI

New Yorko parodą prieš 20 metų atsiminus. Chicagos parodoje buvo siūlyta išstatyti grabą... į kurį verta suguldyti pavargusius čekiečius. Ką galima buvo padaryti parodai: pokalbis su Dailės instituto pirmininku Adolfu Valeška.

Lygiai prieš 20 m. — 1939 m. gegužės m. 14 d. — New Yorko pasaulinėje parodoje buvo atidarytas Lietuvos paviljonas. Dėl įvairių priežasčių (Klaipėdos okupacija), jis buvo atidarytas su dviejų savaitų pavėlavimu, pati paroda jau buvo pradėta balandžio 30 d. Atidarydamas Lietuvos paviljoną mūsų pasiuntinys Washingtono P. Žadeikis pasakė maždaug tą patį, ką, jei būtų dar šandien gyvas, galėtų pasakyti šių metų vasarą atidarant Lietuvos skyrių Chicagos pramonės parodoje:

"Lietuvos dalyvavimas šioje stebuklių parodoje, parodoje taikingų pastangų taip daugelio pasaulio tautų, yra gan greit grynai kultūros ir jausmo sumetimais, nes materialinio ištekavimo elementas atpuola jau vien dėl to, kad Lietuvos prekybiniai santykiai su Amerika ne tik tebėra užuomazgoje, bet ir sudaro net problemą tam tikru atžvilgiu ypač po netekimo vienintelio jūros uosto, kuris Lietuvai reikė palyginamai tiek pat daug, kiek New Yorkas reikė Amerikai."

Lietuvos konsulas Chicagoje dr. P. Daužvardis savo sveikinimo telegramoje dar ryškiau pabrėžė Žadeikio paminėtus "gan greitai grynai kultūros ir jausmo sumetimais". Daužvardis linkėjo, kad "mūsų paviljonas būtų Lietuvos Mekka ir lietuvių bei patriotizmo Ro-

muva, kad jį didžiausi Amerikos lietuvių skaičiai lankytų, gyvai remtų ir iš jo sau stiprybę semtų. Čekiečiai jį rems ir lankys."

Kai tas pats dr. Daužvardis gavo kvietimą dalyvauti Chicagos parodoje, Lietuva buvo netekusi ne tik savo uosto, bet ir visos nepriklausomybės. Tačiau antra vertus, Amerika iki šiol okupacijos nepripažino ir Amerikoje yra susitelkę tie žmonės, kurie Lietuvai ir nepriklausomai esant kaip tik ir būtų organizavę Lietuvos skyrių dabartinėje Chicagos parodoje (uždaroje patalpoje Navy Pier). Todėl būtų visai logiška, jei nebūtų galimasi pastangų tą paradoksalų padėtį tinkamai išnaudoti. Deja, to nebuvo padaryta.

Pasiūvę Lietuvos skyrių organizuoti Chicagos lietuvių prekybos rūmai pasirodė esą ubagiškos dvasios: jie rezervavo Lietuvai visai mažą plotelį (200 kv. pėdų), iš savo lėšų paskyrė juokingai mažą 200 dol. sumą ir kas blogiausia — nulebė viso reikalo organizavimą. Tik šių metų sausio m. jie sušaukė įvairių visuomenės veikėjų susirinkimą, kurių kiekvienas skyriaus organizavimui pritarė, tačiau iš jų kalbų paaiškėjo, kad visas reikalas jiems yra visai naujas ir svetimas. Sudarytas atitinkamas komitetas nežinojo ko griežtis, jis neturėjo jokios

idėjos, ką toje parodoje parodyti. Daug laiko skirta išsiaiškinti, ar žiūrovų dėmesį reikėtų nukreipti tik į vieną kokią klausimą ar jo išklaidyti tarp smulkesnių eksponatų. Sakoma, kad Vladas Vijeikis siūlė Lietuvos skyriuje pastatyti juodą grabą, kuris važduotų dabartinę Lietuvos būklę, o architektas J. Mulokas esąs pasiūlė, kad centrinę skyriaus vietą reikėtų skirti lietuviškam kryžiui, kaip kančios simboliui. Kas iš tikro parodoje bus laikoma paslapyje. Tiek aišku, kad visa našta per keletą likusių savaitų suorganizuoti Lietuvos skyrių liko ant arch. J. Muloko pečių, kuriam padėjo talkininkauti V. K. Jonynas. Linkint jiems geriausios sėkmės išspręsti tą sunkų užda-

(Nukelta į 5 psl.)

Vytautas Meškauskas

Mums rašo

Malonu žinoti, kad iš anksčiau ruošiatės Vienybės Deimantinio Jubilėjaus minėjimui. Esu Vienybės skaitytoja daugiau kaip 40 metų, todėl savo idėjos laikraščio Deimantiniui Fondui skiriu 15 dolerių. Linkiu sėkmės.

ONA RAČKIENE
Los Angeles, Calif.

Siunčiu 10 dolerių Vienybės, kurią man labai malonu gauti idekvieną savaitę. Turiu pasakyti, kad laikraštis dabar labai geras: daug įdomių pavelsių ir skaitymų. Vienybės yra mano laukiama viešnia. Aš linkėčiau, kad visi lietuviai ją skaitytų. V. PADŽIŪNAS
Jersey City, N. J.

* Eisenhowerio administracija, atrodo, jau yra apsipratusi su mintimi, kad Čruščiovas gali šiais metais, galbūt šią vasarą, atvykti į Jungtines Valstybes. Augštieji pareigūnai rimtai kalba apie Čruščiovo vizito sujungimą su "virusinių" konferencija kuriame nors Amerikos mieste.

Kleofas Jurgelionis apie militarizmą

Militarizmas, neseniai priėmęs komunizmo vardą, sunaikino visą Lietuvos ūkišką gyvenimą. Lietuva galėjo gyventi tikrai ūkišku gyvenimu. Kada komunizmas — socializmas — militarizmas ūkišką gyvenimą Lietuvoje sunaikino, Lietuvai, kaip ūkiškam kraštui, nieko kito neliko, kaip tik grįžti atgal — į ūkišką kaimų gyvenimą.

Tokia yra mano filosofija, kurią aš plačiau išdėščiau savo straipsnių serijoje apie militarizmą ir ūkininkus, ir kurie gana seniai tilpo Vienybėje.

Aš nežinau, ar Vienybės filosofija šiuo žvilgsniu pasikeitė. Bet mano beveik nepasikeitė. Prie jos aš tik galiu pridėti praktišką ūkininkavimo pusę, būtent, kad ūkininkavimas turi atsiskirti nuo kapitalistiškų žiemonių ir ir prievartų, bet tapti organišką žemės tręšimu. Tik organiškai tręšiama žemė, už pigiausią darbą (arba kainą), gali išmaitinti nuolat priaugantį žmonių skaičių. Apie organišką žemės tręšimą mes turime pakalbėti atskirai, ką vėliau ir padarysime.

Bet mums, kaip lietuviams ir kaimiečiams ūkininkams, pastoja kelių dabar išleidžiamos knygos Lietuvos militaristų... O mes žihome, kad militaristai, ar jie būtų Lietuvos ar kitų šalių, yra tokie pat žmonijos priešai.

Ir dabar ateiname prie Lietuvos militarizmo apaštalo, kurio militarišką knygą "Žvilgsnis į praeitį" Terra matė sau pelningu bizniu atspausdinti ir pardavinėti po 5 dol. Kad Terra išleidžia militarišką knygą, man tai labai pastabu. Terra šiuo savo skaitytojus ir jos žiniomis visi vėliausi ateiviai iš Lietuvos yra militaristai. Ir taip aklai tuo Terra tiki, kad leidžia SAVO pinigų spausdinti tokiai militaristiškai knygai, kaip K. Žuko "Žvilgsnis į praeitį."

Ką tai reiškia?

Mano supratimu, tai reiškia lietuvių tautos pražūtį.

KLEOFAS JURGELIONIS

Kova už Hitlerio palikimą

(Aukelta iš 1 psl.)

bartinės būklės Rytų Europoje legalizavimas, 1939 m. anglai ir prancūzai pasirodė bent tiek moralūs, kad nesutiko sovietams duoti teisės užimti Pabaltijo valstybes ir Lenkiją, teisės, kurios jie, tiesą sakant, ir negalėjo duoti, kaip niekas negali dovanoti to, kas jiems nepriklauso.

Sovietų dabar paskelbti dokumentai skelbia tų derybų eigą. Tų lemtingų metų rugpjūčio 11 d. į Maskvą atvyko britų admirolas Drax ir prancūzų generolas Doumenec atitinkamų diplomatinių patarėjų lydimi.

Sekančią dieną prasidėjo pačios derybos. Sovietų delegacijai pirmininkavo Vorosilovas, kuris tuojuo paklausė vakariečių, ko jie, tiesą sakant, nori. Drax atsakė, kad jie atvykė sovietų vyriausybės kvietimu aptarti bendrą kovos prieš Hitlerį planą, todėl manęs, kad sovietai jau turi paruoštą savo projektą. Į tai Vorosilovas atkirto, kad sovietų padėtis esanti kitokia, jie neturi bendrų sienų su Vokietija. Jis reikalauja, kad vakariečiai at-

dengtų savo karo planus, ką tie ir padarė, prašydami sovietų laikyti juos paslapyje. Kai Doumenec norėjo sužinoti sovietų planus karo atvejui, Vorosilovas atsakė juos išduoti, reikalaujamas pirmiau vakariečius pasakyti, kaip jie įsivaizduoja galimus sovietų planus! Vorosilovas vertė savo derybų partnerius pasisakyti, kaip jie įsivaizduoja sovietų pagalbą vakarams, jei juos no Vokietijos skiria nepriklausomos valstybės. Jis reikalauja teisės savo kariuomenę perversi per Lenkiją ir Rumuniją.

Britų generolas Keyword formulavo tokį vakarų atsakymą: Lenkija ir Rumunija yra nepriklausomos valstybės ir tuo reikalu sovietai turi kreiptis į tų kraštų vyriausybes. Kol neišspręstas tas klausimas, Vorosilovas atsakė konkrečiai tartis dėl karo planų ir atsakė smulkiu nupasakoti sovietų karinę galybę. Derybos nutraukiamos iki rugpjūčio 21 d. Per tą laiką Stalinas gavo geresnius pasiūlymus iš Hitlerio ir juos priėmė.

Tų Hitlerio dovanų, jo palikimo patvirtinimo, sovietai ir sieks šioje konferencijoje.

VIENYBĖS VETERANAI

JIEVA MIKOLAINIENĖ

Vienybės veteranų skyrius. Iečia ne vien vyrus. Todėl, po trijų iš eilės ilgamečių Vienybės skaitytojų, ši kartą norima bent trumpai parašyti apie Jieva Mikolainienę, amžinos atminties Vienybės Lietuviškų redaktoriaus Petro Mikolainio našlę, neseniai atšventusią savo 75 metų amžiaus sukaktį.

Jieva Bujauskaitė — Mikolainienė, gimusi 1883 m. Balšupių kaime, Marijampolės apskrityje, yra viena iš pačių ryškiausių senosios kartos ateivių veikėjų. Atvykusi su tėvais ir broliu 1895 m., Jieva augo ir mokėsi Lietuviškame angliakasių miestelyje, Mahanoy City, Pa. Vėliau tėvai su šeima persikėlė į Elizabeth, N. J. Čia Jieva brendo taip pat Lietuviškoje aplinkoje, sėkmingai debiutuodama tokiuose scenos veikaluose, kaip "Amerika Pirtyje," "Ponai ir Mužikai" ir kituose. Čia ji susipažino ir su žymiuoju anų laikų kultūrininku, būsimuoju savo vyru, Petru Mikolainiu, 1909 m., sukūrusi pavyzdinę šeimos židinį ir taip pat pavyzdiną, Lietuviškoje dvasioje, užauginusi sūnų Mindaugą ir dukterį Aldoną. (Sūnus dr. M. Mikolainis miręs prieš 18 metų).

Jieva Mikolainienė apledo Lietuvą, būdama maža mergaitė, bet, kaip ji pati kartą išsireiškė, tebeatsimena kiekvieną tėvinkiškę takelį, kiekvieną akmenėlį... Gal būtų šito begalinio tėvynės ilgesio skatinama, Jieva iš pat jaunystės Amerikoje visa širdimi ir protu buvo pasinėrusi Lietuviškame visuomenės darbe. Puikiai paveldėjusi amerikonišką kultūrą, ji nė sekundei nepamiršo savo pareigų tautai ir Lietuvybei. Ji ir šlandien, sulaukusi baltų plaukų amžiaus, tebekalba gryniausią Lietuvos literatūrinę kalbą.

Ar Jieva Mikolainienė priklauso Lietuvybei draugijoms? Keistas klausimas! Jau

60 metų, kai ji yra SLA narė, nekalbant apie anuos Lietuvos prisikėlimo laikus, kada Jieva, kartu su kitais savo tautiečiais, lankė susirinkimus, žygiavo viešuose paraduose ir džiaugėsi senosios tėvynės laimėjimais. Buvo Lietuvos Moterų Globos Draugijos steigėja, jos išdėtinė, o dabar — Moterų Vienybės narė ir viena jos steigėjų.

Todėl, kalbant apie Vienybės veteranus, Jievos Mikolainienės vardas yra vienas iš pačių šviesiausių vardų šime garbės sąrašo. Jieva Mikolainienė yra ne tik mūsų skaitytoja, bet ir bendradarbė, nes jos vardas Vienybės skiltyse pradėjo rodytis net prieš 60 metų.

Kokia diena, tokia daina

Buvo jam linksma anam žemyne:
Su proletarais gėrė naminę.
Į kapitalą dabar jis metas.
Nes toks jau metas.

Atgal dairytis nebėr jau ko čia.
Pažangą daro tėvas ir močia.
Lietuvių kalbą užmiršo vaikas.
Nes toks jau laikas.

BALYS PAVABALYS

• Balandžio 10 d. Lietuvoje pirmą kartą buvo švenčiama Dailininko diena. Dailininkai susitiko su darbininkais, kolchozininkais, tarnautojais, moksleiviais. Zarasų rajono Vinco Kudirkos vardo kolchoze įvykęs dailės muziejus atidarymas. Dailininkai padovanoję muziejui savo kūrinių.

• Vilniuje įvyko Lietuvos Mokslų akademijos sesija. Sesijoje kalbėjo akademikai J. Matulis, P. Šivickis, V. Lašas, J. Janickis ir kiti.

• Salaspily, Latvijoje, statomas atominis reaktorius, kuriuo, sakoma, naudosis ir Lietuvos mokslininkai.

Grabas Lietuvai ar veiklai

(Atkelta iš 4 psl.)

vinį taip trumpu laiku, vėta pažūrėti ką galima buvo padaryti.

Juk ta paroda nėra pirmoji kur Lietuva dalyvauja. Pirmas Nepriklausomos Lietuvos pasirodymas buvo berods 1922 ar 1923 m. Monzos, Italijoje parodoje. 1935 m. Lietuva dalyvavo Paryžiaus tarptautinėje parodoje, kurioje gražiai pasirodė visa eilė mūsų menininkų su V. K. Jonynu priekyje. Bene tais pačiais metais Lietuva dalyvavo Vatikano katalikiškos spaudos parodoje, kur Lietuvos skyrių tvarkė dail. A. Valeška, pagaliau Lietuva dalyvavo ir 1937 m. Berlyno parodoje, kur Lietuvos pasirodymą organizavo irgi Valeška. Žodžiu, turime žmonių, kurie gerai pažįsta tą reikimą ir žino, kas gali turėti pasisekimo. Čia pat Chicagoje, pvz. gyvena Valeška ir Paryžiaus parodos juri komisijose dalyvavę dailininkai Augius ir Petravičius.

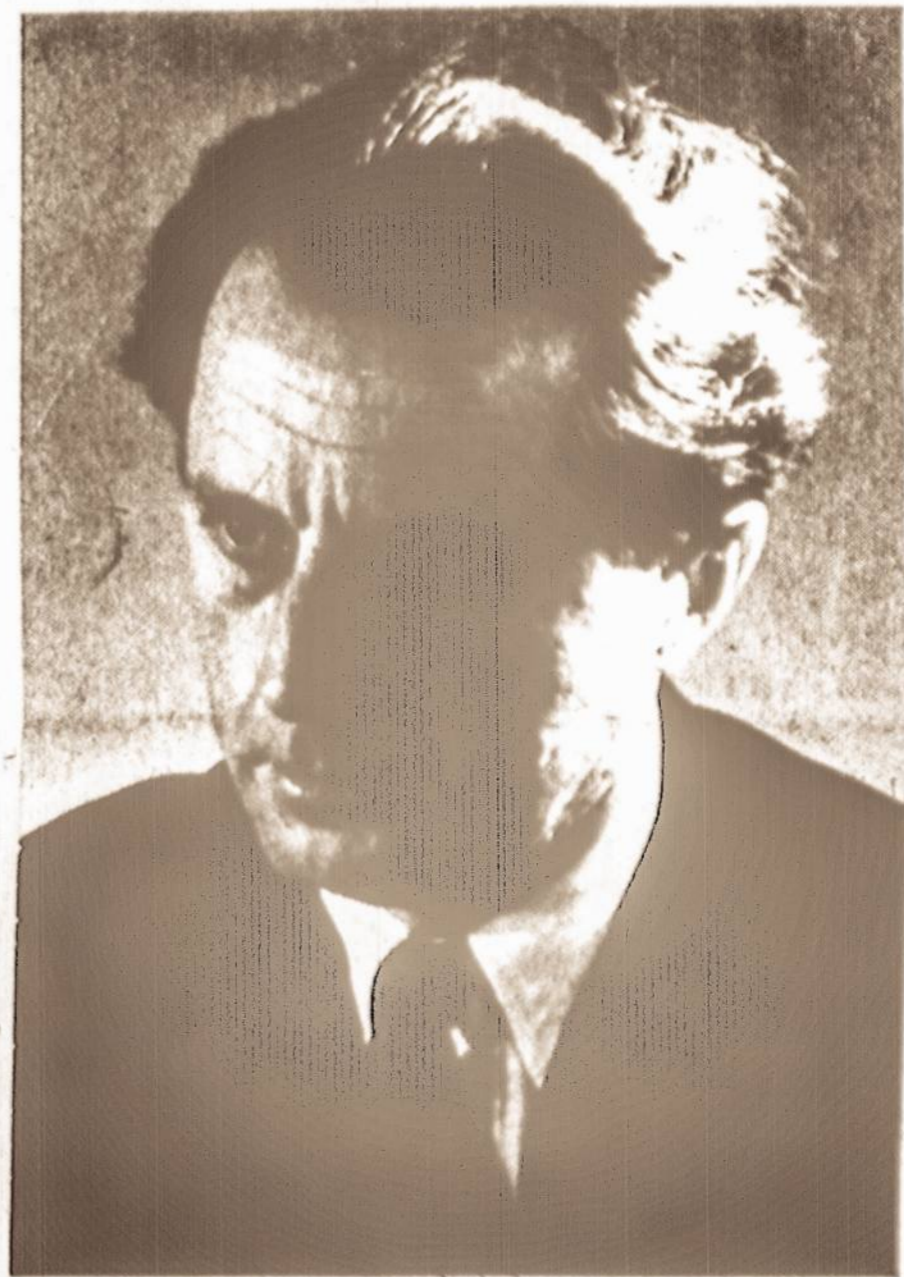
Paskutiniuoju laiku Chicagoje Lietuvos dienraščiuose pasirodžius žiniomis, kad Chicago parodoje manoma pademonstruoti, ką Lietuva davusi pasauliui ir ką iš jo gavusi, Vienybė nutarė pasiteirauti pas dail. A. Valešką, ką iš tikrųjų galima būtų šioje parodoje parodyti. Į dail. Valešką buvo kreiptasi todėl, kad jis ne tik organizavo Lietuvos skyrių, Berlyno ir Vatikano parodose, bet pats nuo 1951 m. turi sėkmingą dekoratyvinio meno studiją Chicagoje, kurios veikla jau išėjo iš Chicago ribų ir net siekia Angliją bei Pietų Korėją, ir pagaliau yra Lietuvos Dailės Instituto, kuris buri daugumą mūsų pažangesnių dailininkų, pirmininkas. Juk

šiai ar taip parodos organizavimas, turimos medžiagos tinkamas ir išpūdingas sunaudojimas, yra menininko uždavinys.

A. Valeškos pažūra yra tokia, kad Chicago paroda yra skirta pramonei, todėl ir Lietuvos eksponatai turėtų būti tokie, kurie, nors patys ir nebūdami pramonės produktai, galėtų pačią pramonę inspiuoti. Savitą lietuvišką dvasią galėtų pademonstruoti mūsų modernus pritaikomas menas, puikūs keramikos pavyzdžius galėtų patiekti Bakys, Kaubienė, Korsakaitė, turime ir mozaikos, vitražų bei grafikos specialistų. Galima būtų patiekti ir mūsų tautodailės įkvėptų tekstilės pavyzdžių, kilimų ir pan. (didelė žinovė Anastazija Tamošaitienė gyvena Kanadoje). Pagaliau centrinei skyriaus vietai galima būtų užsakyti jau pas

rodos suorganizavimas pareikalautų daugiau laiko, bent vienu metu, ir kaštuotų kiek daugiau negu dabar numatyta, tačiau turint aiškų planą būtų galima drąsiau prašyti ir plačiosios visuomenės talkos. Atsirastų turbūt ir tokių pasiturinčių tautiečių, kurie specialiai tai parodai pagamintą pritaikomojo meno kūrinių norėtų, parodai pasibaigus, įsigyti savo nuosavybei. Deja, visa tai galima buvo padaryti, bet nepadaryta.

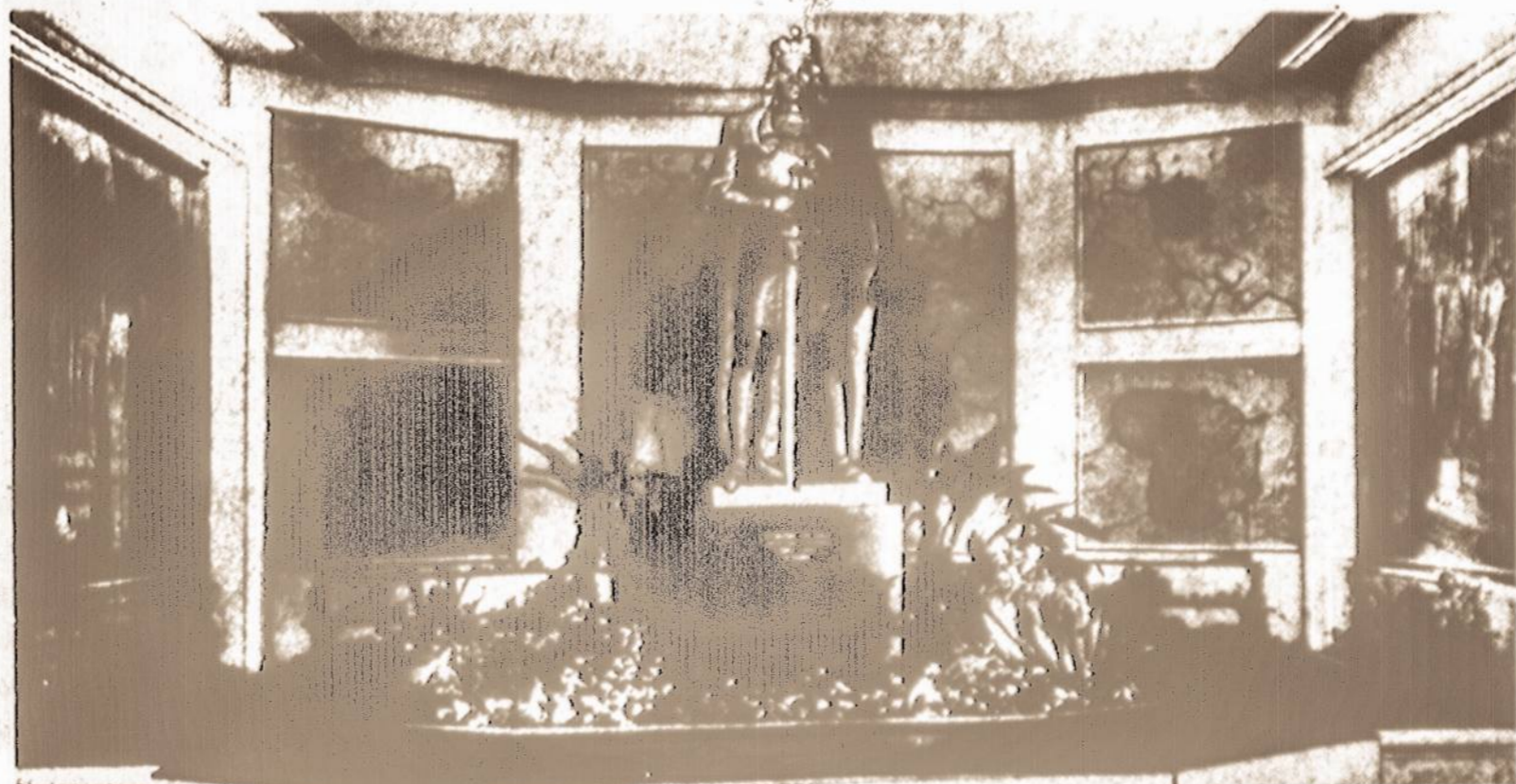
Gal ir galima, kad nepriimtas Vlodo Vijeikio projektas išstatyti parodoje grabą — tada žinotumėm, kad kai kurie mūsų veikėjai nusipelnė grao, ant kurio teturėtumėm pastatyti kryžių ir pradėti dairytis naujų žmonių su iniciatyva ir platesniu mostu.

DAIL. A. VALEŠKA

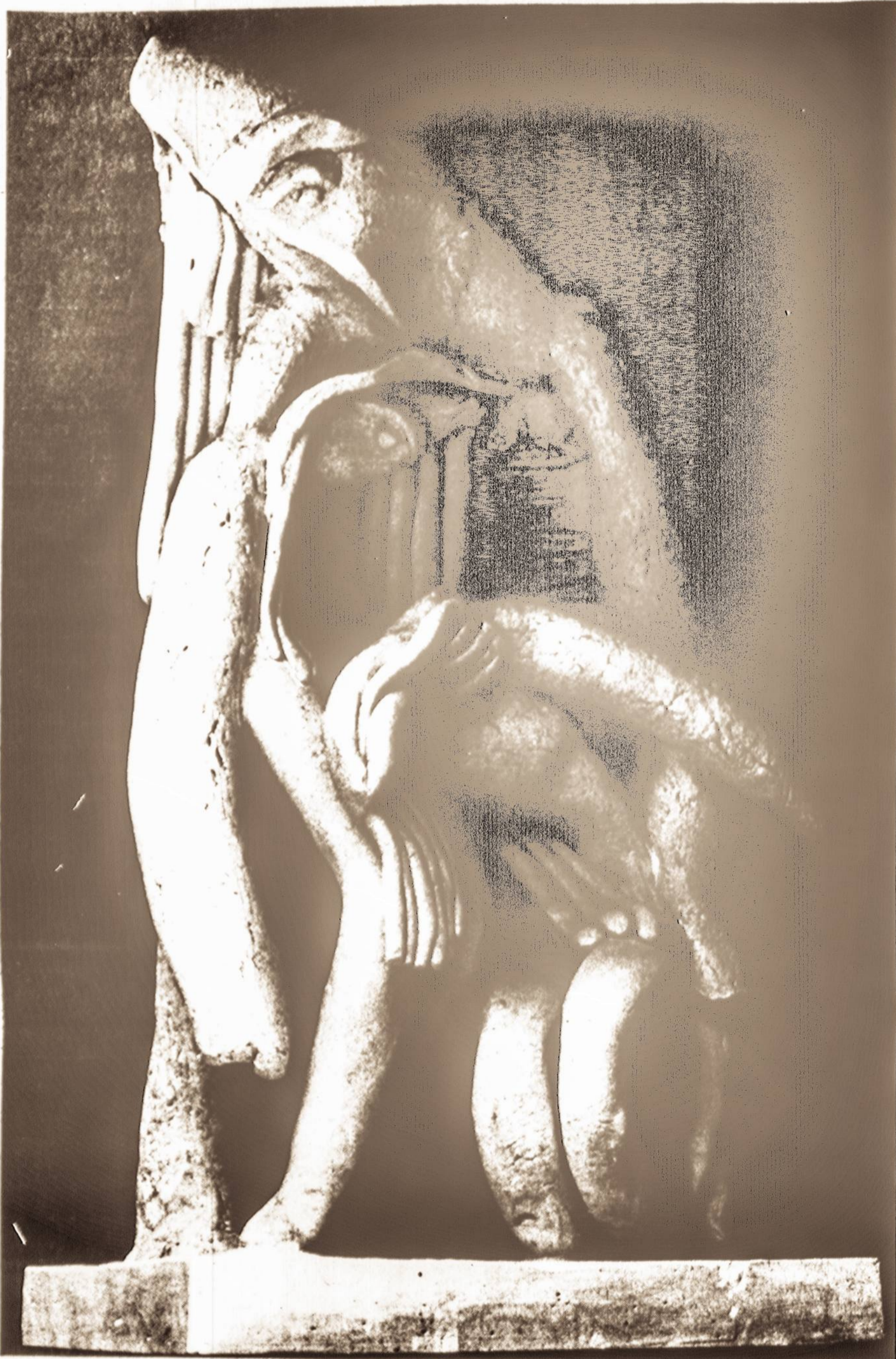
turintį tarptautinį pripažinimą dail. V. Kasulį triptiką, dekoratyvinį paveikslą, kuriame galėtų alegoriniai atsispindėti ir politinis momentas. Tokia paroda be abejo žinovų būtų tinkamai įvertinta ir turėtų dar vieną netiesioginę naudą: eilei mūsų menininkų, o taip pat ir visuomenininkų leistu sueiti į kontaktą su atitinkamais kity krašty ir pačios Amerikos sluoksniais. Žinoma, toks pa-

• Tėvynės Balsas skelbia poeto Antano Miškinio eilėraštį su žiomis "tarybinėmis naujovėmis": septynmečio pavasaris, kūrybos varžybos, mašinos, radijus trupinys. Eilėraščio nuotaka lieka tokia pat, kaip anų laikų "Varnose prie plento" ar "Keturiuose miestuose".

Taip atrodė Lietuvos paviljono vidus pasaulinėje New Yorko parodoje, prieš 20 metų.

TRYYS DIDIEJI MŪSŲ SKULPTORIAI

Bakio Šeima.

Nors Bakis, Mončys ir Zikaras visi amžininkai ir skulptūros mene ėję keliu vedančiu į tuos pačius meno tikslus, tačiau, pažūrėjus į jų darbus, randame tarp šių trijų skulptorių nemažai įdomių formų ir kompozicinių sprendimų skirtumų. Jie taip pat gyvena ir trijuose skirtinguose kontinentuose: Bakis Kanadoj, Mončys Europoj ir Zikaras Australijoje. Tačiau visų trijų skulptorių kūrybinėj dvasioj ir formų išraiškoj matome daug lietuviško charakterio elementų.

Zikaras jau Lietuvoj buvo baigęs meno mokyklą ir įgavęs profesinį pagrindą, Bakis ir Mončys subeždo už Lietuvos

ribų, nors jų auklėjimasis ir svetur ėjo artimam kontakte su vyresniaisiais lietuviais dailininkais. Zikaras yra baigęs ir mokėsi savo tėvo, skulptoriaus griežtoj priežiūroj ir yra perėjęs stiprią akademinę mokyklą, bet jau Freiburge Zikaro skulptūroj atsiranda vis daugiau monumentalios dekoratyvinės tendencijos ir šitame laikotarpy jis sukuria visą eilę darbų, kurių paprastos sintetinės formos užimponuoja skulptūros mėgėjus. Persikėlęs Australijon, Zikaras įsijungia į Australijos meninį gyvenimą ir su australų dailininkais kaip Douglas Annand, R. Malcolm Warner, Arthur Boyd, Len French ir

Budinga Zikarui Stovinti figūra.

V. Mačernio poezija

Šiomet spalio mėn. 7 dieną sukanka 15 metų, kai Lietuvoje Zuvo poetas Vytautas Mačernis, viena ryškiausių savo literatūrinės kartos asmenybių.

Tad minint 15 metų sukaktį nuo poeto tragiškos mirties, laisvajame pasauly dabar išleidžiamas vienoje knygoje pilnas Vytauto Mačernio poezijos rinkinys. Leidinį redagavo Kazys Bradūnas. Knygos įvadą parašė Alf. Nyka-Niliūnas. Medžio gravitromis iliustravo dail. Paulius Augius. Leidėjas — poeto bendraamžis bičiulis med. dr. Albinas Šmulskytis. Spausdina M. Morkūno spaustuve Chicagoje.

Tai bus didelio formato apie 300 psl. puošni knyga, apimananti Vytauto Mačernio Vizijų ciklą, Metų sonetus, gausius pavienius eilėraščius.

Istorinė apysaka

KĘSTUTIS BĖGA NUO KRYŽIUOČIŲ

Besiblaškant kunigaikščio žvilgsnis sustojo ties senu kilimu, pakabintu prie lovos. Jis ištiesė ranką, pakėlė jo kampą ir palietė sieną. Ranka pajuto drėgmę, o dulsvoj kambario šviesoje, nors ir sunku buvo įžiūrėti, bet atrodė, kad po kilimu siena lyg ir šviesesnė. „Kodėl čia siena skiriasi nuo kitų kambario sienų?“ — kilo įtarimas.

Pasikėlęs nuo lovos ir atidžiai apžiūrėjęs kilimu pridengtą sienos plotą, Kęstutis įsitikino, kad toje vietoje yra neseniai užmūryta kažkokia anga. „Jei taip, tai siena dar nebūtų sutvirtėjusi, ir galėčiau ją išardyti, — toptelėjo mintis. — Bet kuo? O kam mano kalavijas. Visą laiką su juo kovojau dėl laisvės, prakiskins kelią į laisvę jis man ir dabar!“

— Alpai, eikš! — pašaukė Kęstutis dar nesukibusį išeiti jaunuolį. — Štai žiūrėk, čia, atrodo, neseniai užmūryta. Ar nežinai, kokia anga čia buvo?

— Tikrai užmūryta! — sutiko apžiūrėjęs ir Alpas. — Oi, prisiminiau. Juk tam pačiam kambaryje aš sužeistas gulėjau. Čia tuomet buvo langas į laukus.

— Ar su grotomis?

— Ne, be grotų.

— Tikriausiai čia buvo šaudymo anga, kaip ir visur mūrė pilyse, ir ją, matyt, kryžiuočiai užmūryjo, kad nepabėgčiau! — samprotavo Kęstutis. — Sūnau, apžiūrėk, kaip tas langas atrodo iš lauko. Mėginčiau tą vietą paardyti. Tai bene vienintelis mano kelias į laisvę. Bet tam reikia kitų pagalbos, pakalbėk apie tai Budrių.

Sužinojęs iš nepažįstamo tarno, kad grįžo Žaltinis, Alpas pirma pasitaikusia proga nujojo į Gyvatynės salą ir čia, didžiausiam savo džiaugsmui, jį rado.

— Žinau, viską žinau, mielas Alpai, kas pilyje darosi, — pasakė Žaltinis, kai Alpas pradėjo jam pasakoti. — Sunku bus broliams lietuviams be Kęstučio, kai užpuls kryžiuočiai. Visą laiką galvoju, kaip jį išlaisvinti, bet negaliu sugalvoti. Džiaugiuosi, kad pats turi laimę Kęstučiui nors ir nelaisvėje tarnauti. Būk ištikimas jam, mano sūnau. Tegul nors tas paguos jį, vargšą belaisvį.

P. Tarasėnka

SKULPTORIAI: J. Bakis, A. Mončys ir T. Zikaras

Tom Bass yra žinomas pirmaujančių menininkų eilėse.

Bakis pradėjo reikštis jau tremty, Freiburgo Meno Mokykloje. Jis pradėjo dirbti keramikoj, bet šalia vystė originalių bei savitų skulptūrinių formų stilių. Per trumpą laiką Bakis Freiburgo jaunųjų tarpe pasiekė originaliausio menininko poziciją. Netrukus jis buvo kviečiamas vokiečių dailininkų organizacijų dalyvauti parodose kartu su vokiečiais menininkais. Jo stilius ir tech-

nikinės priemonės, kaip ir pati kūryba, tebesivysto originalia linkme. Jis dirba spalvotoj keramikoj, terra-cottoj ir paskutiniu laiku daugiausiai metalė. 1957-tais metais Paryžiuje, Galerie Chardin turėjo savo parodą ir buvo labai palankiai sutiktas prancūzų spaudos.

Mončys taip pat yra Freiburgo Meno Mokyklos auklėtinis. Baigęs mokyklą, nuolatiniam gyvenimui persikėlė Paryžiuje ir tenai išryškėja kaip

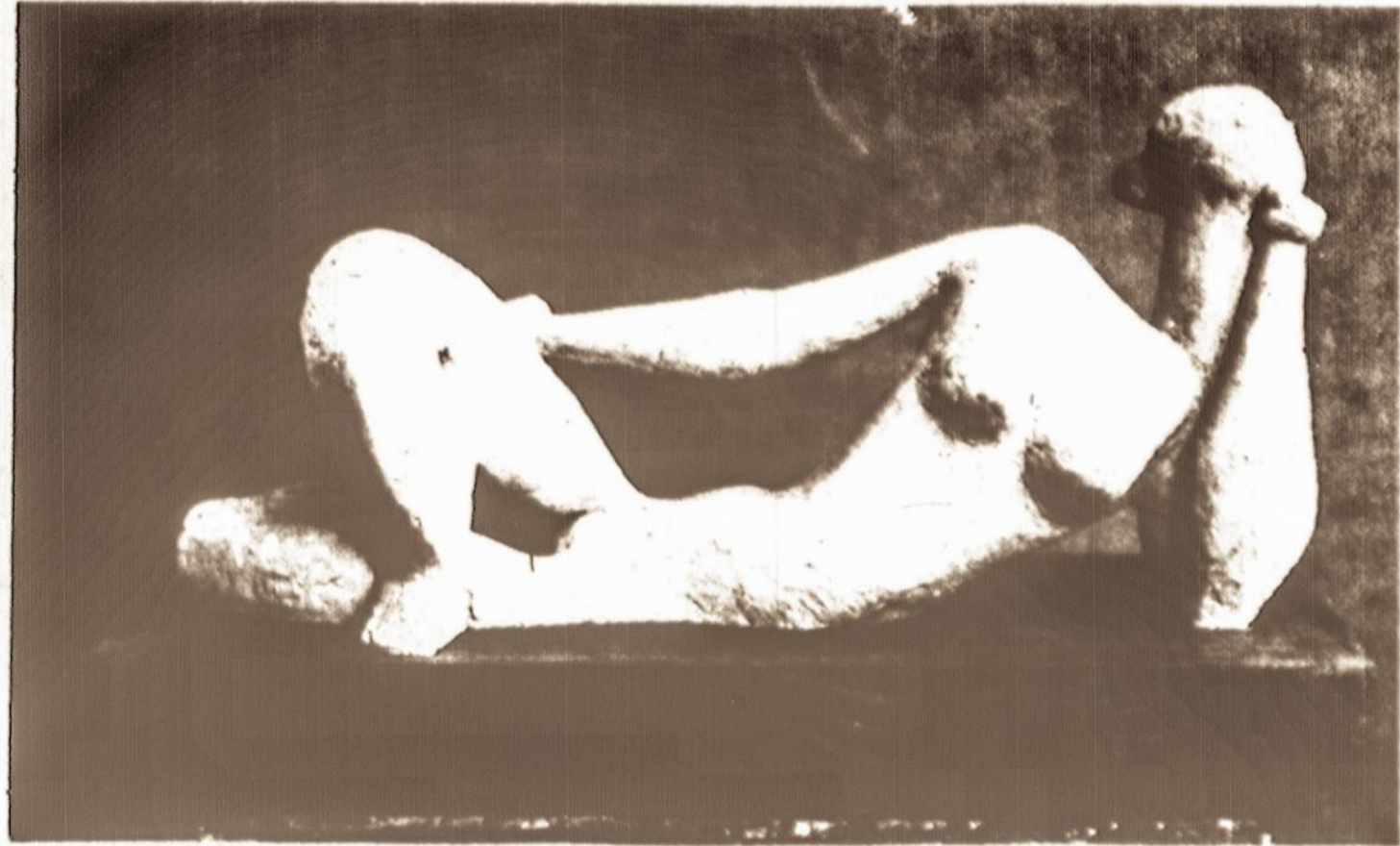
įdomus skulptorius su būdingais ekspresionistinės krypties polėkais. Palyginus per labai neilgą laiką Mončys kviečiamas į

įvairias vietas Prancūzijoje ir tame pačiame paryžiuje atlikti nemažą skaičių skulptūros darbų bažnyčiose ir kitur. Perei-

tais metais Mončys buvo pakviestas Belgijon dirbti 1958-ųjų metų pasaulinėje Briuselio parodoje.

Mončio kompozicija iš teracottos POILSIS.

Bakui ta pati poilsio tema švine atrodo kitaip.

Mončio iš akmens iškalta 10-ta stacija Paryžiaus St. Marceli bažnyčiai.

— Seneli, kunigaikštis Kęstutis aptiko po kilimu užmūrytą langą ir pamėgino jį ardyti. Apžiūrėjau iš lauko: gili lango įduba likusi, taigi jo mūras daug plonesnis negu siena. Be to, jis be grotų. Kęstutis nori pro jį pabėgti ir prašo tavo patarimo, pagalbos.

— Mačiau ir aš tą užmūrytą langą, bet maniau, kad jis viduj su grotomis. Čia tai laimė! Tai vienintelis kelias Kęstučiui išeiti į laisvę. O padėti tai padėsiu, žmonių rasim. Baugu man dėl tavęs, Alpai. Juk turėsi rizikuoti savo gyvybe, padėdamas Kęstučiui pabėgti. Jei sužinos kryžiuočiai, mirtinai tave nukankins. O, kaip man būtų skaudu atradus vėl tavęs netekti. Ne, tavęs aukoti negaliu! — nusprendė Žaltinis.

— Seneli, o kas gi kitas gali Kęstučiui padėti sugrįžti į Lietuvą? Juk aš tik vienas galiu pas jį iėiti. Už tėvynę, už jos laimę man ir mirti nebaisu. Už ją ir mano tėvelis žuvo. O gal pavyks!

— Teisingai kalbi, mano sūnau, — sutiko Žaltinis. — Skomantai, kaip ir visi lietuviai, mirti dėl savo tėvynės nebijo. Gelbėk Kęstutį, Alpai, tik būk labai atsargus!

— Ką gi man daryti? Patark, seneli.

Ilgai galvojo Žaltinis, kaip galima būtų padėti Kęstučiui pabėgti iš nelaisvės, ir pagaliau tarė:

— Nors ir išeis Kęstutis pro išardytą angą, tai dar ne viskas. Reikia arklio. Ar lankai savo žirgus?

— Vakaris kartais nueinu į arklides, — atsakė Alpas.

— Tas labai gerai! Dabar klausyk. Kai Kęstutis išardys angą, duok man ženklą: semdamas iš šulinio vandenį lyg ir netyčia apversk kibirą. Paskui, kai išgirsi ką nors pratariant: „Sakalas gali skristi!“, nueik vakare į arklides, pritrenk budintį arklininką. Ten, jei bus reikalinga, tau atsiras pagalbininkų. Po pirmųjų gaidžių išvesk Kęstučiui ir sau žirgus. Prie vartų, jei sargybiniai pasakys: „Sakalas gali skristi!“ ir atidarys vartus, jok drąsiai. Už griovio, ties Kęstučio kambariu, pašauk jį pelėdos balsu. Kai jis virve nusileis ir perplauks griovį, skubėkite Lipštato keliu. Kol kils aliarmas, turite peršokti sargybines užtvaras. Kęstutis — patyręs karys, toliau ras kelią į Lietuvą. Kitkuo pasirūpinsiu aš. Niekur iš pilies neik ir būk labai atsargus! — mokė atsisveikindamas Žaltinis.

Alpas sugrįžo į pilį. Vakare jis kaip ir visuomet nunešė Kęstučiui vakarienę ir viską papasakojo.

Po vakarienės, kai viskas pilyje nurimo, Kęstutis pakėlė kilimą ir išėmė iš sienos visiškai išjudintą plytą. „Tai tikrai vienintelis mano kelias į laisvę, — mąstė jis, laikydamas plytą rankoj. — Bet kaip ji toli! Angą atidengsiu, bet to dar maža. Reikės virvių, greitų žirgų, laisvo kelio į Lietuvą sugrįžti!“

A. Januškos netekus

Neseniai iš gyvųjų tarpo pasitraukė vienas iš naujųjų ateivių, Antanas Januška, kuriam čia, palyginti per trumpą laiką, teko išgyventi visko — džiaugsmo ir skausmo. Vėlonis gimęs 1905 m. Lietuvoje, kur spėjo pasižymėti savo patriotiškais darbais.

Atvykęs 1949 m. su šeima, žmona, dukra ir sūnum, vėlonis skubėjo čia įsikurti, buvo išgiljęs namus ir, aplanai, rūpinosi židinio gerove. Pats būdamas teisingas, jis pasitikėjo ir kitais. Deja, advokato (Michelsono), kuris už suktybes dabar sėdi kalėjime, buvo žiauriai apgautas — neteko savo sunkiai uždirbtų 10,000 dolerių. Giliaime liūdesyje liko žmona Veronika, duktė Aldona ir sūnus Gediminas. Šia proga likusiai vėlonio šeimai reikiu savo užuojautą. A. PETRAITIS

LIETUVIŲ UŽAUGINTA ŽYDAITĖ KANADOJE

Žydaitė, kurios tėvus Lietuvoje naciai nužudė, buvo užauginta lietuvių šeimoje ir dabar laimingai pasiekė Kanadą. Kairėje: žydaitė Rozalija su lėle ir "sesute" lietuvaite. Dešinėje: Rozalija atvyksta į Toronto, Kanadą, kur ją pasitinka susijaudinusi jos teta.

TORONTO, ONT. - Kanadiškėje Liberty aprašoma 17 metų Žydaitė iš Lietuvos, kurios giminės sutiko ją su asarom Toronto aerodrome, kaip imigrantę į Kanadą. Jos tėvai karo laiku buvo sušaudyti Hitlerio bandytų, ją gimusių gete išaugino lietuvių šeima, kuri po karo irgi mirė ir savo "žydišką seserį" globoti pasiėmė jų dukterė Luisa Budreikienė Vilniuje. Žydaitė lankė lietuviškas mokyk-

las, skaito ir rašo tik lietuviškai. Jos teta (naujoji "motina" Toronto) kurią iš Hitlerio krematoriumų "išgelbėjo" raud. armija 1944 m. Po to pateko į Vokietiją (išėina, kad pabėgo nuo "išlaisvintojų") ir atvyko į Kanadą, kur iškėjo už pasiturinčio žydų kilmės vyro, Freimano. Anot Liberty, dabar Freimanų šeima ruošiasi pasisūti į Lietuvą L. Budreikienė siūvama mašiną už išauginimą ir

globą (per 17 metų) jų tos nepaprastos podukros.

Idomu, kas augintų svetimą vaiką ir tai su pavojumi savo gyvybei - vien už siuvamą mašiną?

E. Z.

• Balandžio 14 d. visa lietuvių tauta minėjusi rašytojo Juozo Baltušio 50 metų sukaktį. Komunistų jis iškeliamas ne tiek dėl talento, kiek dėl vaizdavimo "darbo žmonių kovos prieš išnaudotojus."

• Perėtos savaitės Vienybėje, 12 psl., buvo įdėtas dviejų mergyčių nuotrauka su tokia parašte: "Jaunosios Moterų Vienybės sidabrinio jubilėjaus banketo dalyvės, Jurgio ir Marijos Diržių dukterys." B tikrųjų, ten buvo Diržių ir Mažeikų dukterys, Eleonora ir Adelė. Atsiprašome.

Detroito lietuviai Tarptautiniame Laisvės Festivalyje

Nuo birželio mėn. 28 d. iki liepos mėn. 5 d. Detroito burmistras Louis C. Miriani ir Windsor burmistras Michael Patrick paskelbė abiejuose miestuose Tarptautinio Laisvės Festivalio savaitę. Šios savaitės metu bus švenčiama Amerikos Nepriklausomybės ir Kanados Dominijos dienos. Minint šias šventes norima pademonstruoti tų aplejusių tautų draugystę ir parodyti rūpestiuose paskendusiam pasauliui, kaip dvi tautos gali gražiai ir taikiai sugyventi, turėdamos ilgiausią neginkluotą sieną pasaulyje. Taip pat ši savaitė parodys amerikiečių ir kanadiečių nusistatymą tą laisvę išsaugoti ir reikalui esant bendrai ginti. Šventės metu apsilankys karalienė Elzbieta ir princas Pilipas. Šventę organizuoja abiejų miestų vadovybės.

Kiekviena savaitės diena yra paskirta skirtingam tikslui: Birželio 28 d., sekmadienis - Religinis laisvės diena. Birželio mėn. 29 d., pirmadienis - Išreiškimo laisvės, Kultūros diena. Birželio 30 d., antradienis - Sporto ir Tautybių diena.

Liepos 1 d., trečiadienis - Dominijos diena.

Liepos 2 d., ketvirtadienis - Pramonės, biznio, jūros kelio ir darbo diena.

Liepos 3 d., penktadienis - "Laisvė turi būti ginama" - Karliuomenės diena.

Liepos 4 d., šeštadienis - Nepriklausomybės diena.

Liepos 5 d., sekmadienis - Tarptautinė regatos diena.

Šventėje dalyvauti yra pakviesti ir lietuviai, kuriuos suorganizuoti ryžtasi JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba. Lietuviams, drauge su 51 kitų tautybių žmonėmis, daugiausiai teks susikongreguoti į Tautybių dieną - birželio mėn. 30 d. - antradienį. Tą dieną nuo pat ryto Grand Circus parke vyks tarptautinė mugė. Joje dalyvaus ir lietuviai. V. KUTKUS

Circles Under Eyes?

Wide awake and worrying. Big hospital bills. Doctors' bills, too. Could happen to you. Unless you have Hartford Major Medical Insurance.

Albert H. Peters

116-55 QUEENS BLVD. FOREST HILLS, N. Y. VIRGINIA 3-1477

Agency for HARTFORD ACCIDENT and INDEMNITY COMPANY Hartford, Connecticut © 1958 H. A. & I. CO.

BANGA TELEVISION

V. ZELENIS, Savininkas

34-23 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

PARDUODAMA SU NUOLAIDA:

Televizija, radijas, HI-FI fonografai (tape recorders), oro vėsintuvai, langams ventiliatoriai, dulkių siurbliai. 40% nuolaida vokiškiems HI-FI aparatams.

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS, HI-FI

Darbo valandos kasdien iki 7 v. v. Tel. AP 7-0349

The Best!

REAL IMPORTED POLISH HAM

VISIT THE POLISH PAVILION AT THE UNITED STATES WORLD TRADE FAIR SECOND FLOOR NEW YORK COLISEUM May 8 through 19

• ATALANTA
• KRAKUS
• TALA and
• P. O. M. Brands

of Genuine Imported Polish Ham and other canned meat products are on display.

Tasting and sale at Booths 1021-1024, Fourth Floor.

ANTANO IR ONOS KAUNŲ

MAISTO KRAUTUVĖ

Pristatomas geriausias maistas į namus, taip pat parengimams bei baliams, tik reikia paskambinti: ULster 8-7821 arba EVERgreen 4-5233

52 HUDSON AVENUE

BROOKLYN 1, N. Y.

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Telefonas: Virginia 3-3544

MARY PAIAUIS

RESTAURANT BAR & GRILL

337 ST. NICHOLAS AVE. (Ridgewood)

Phone: EVERgreen 2-9141

Kviečia visus atsilankyti, linksmai laiką praleisti ir su draugais sueiti.

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELFCKAS SAVININKAS

1883 MADISON STREET BROOKLYN 27, N. Y. (Ridgewood)

Tel. EVERgreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitoms pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Lietuviški reikaliukai...

(Atkelta iš 3 psl.)

daiktas, tačiau prancūzo rašyta opera iš Ispanijos Čigonų gyvenimo Lietuviškoje Chicagoje sutraukė keturių tūkstančių lietuvių, o tuo tarpu mūsų Balio Sruogos rašyta drama iš Vytauto Didžiojo laikų nepajėgė sutraukti nė aštuonių šimtų (800) žiūrovų! Tas pats su krepšiniu. Jei jo žaidynės sukelia tam tikro entuziazmo mūsų jaunimo tarpe, sutelkia jį į kovą nors ir trumpam laikui — ko daugiau reikia. Reikia daryti kas įeina, o ne svajoti apie dangiškus migdolus...

Sakoma, kad rinktinę galima sudaryti aukšto lygio. Visi jos žaidėjai būtų pasižymėję universitetinių komandų nariai, o jos treneris (Coach) būtų bostoniškas Vytautas Grybauskas, tarptautinio masto krepšinininkas. FASKO (fizinio auklėjimo ir sporto komiteto) globoje kelionę organizuoja žinomi jaunuomenės veikėjai Vladas Adamkavičius ir Petras Petrutis.

Kelionei finansuoti yra sudarytas atskiras Fondas savo ein. sąskaitą turįs Chicago Savings & Loan Ass'n, 6245 S. Western Ave., Chicago 36. (Lithuanian Basketball Fund account Nr. 21921). Kelionė turėtų prasidėti liepos 9 d. ir trukti 4 savaites. Aplankyti numatyta Argentina, Urugvajų, Braziliją, Kolumbiją ir Venezuelą.

Kalbant apie tuos egzotiškus kraštus... Eina gandai, kad Joe Bachunui taip patikę neperseniausiai aplankyti Havajai, kad jis žūt būt nutarė sulietuvinti garsiosius Havajų vainikus. Bent taip galima spręsti iš DIRVOS nuotraukos vaizduojančios VILTIES bendrovės pirmininką kabinantį specialiai iš Havajų užsakytą vainiką ant lietuviškos laimėjusios to laikraščio kelių dainininkų kontestą, kaklo. Ura patriotai buvo pasipiktinę. Girdi, jei jau būtinai lietuvių tarpe reikia kabinėtis ne gintarą, bet egzotiškų kraštų vainikus, reikėjo jį užsakyti Hondure. Ten bent prof. K. Pakštas svajoja įkurti "atsarginę" Lietu-

"LIETUVIŠKI REIKALIUKAI..." Kairėje — Lietuvos atstovas Washingtono J. Kajeckas, bučiuoja lietuvių, savo laiku laimėjusią Vyšnių karalaitės vainiką, o dešinėje — Vilties bendrovės pirmininkas Bačiūnas bučiuojasi su lietuviu, seniai laimėjusią Dirvos dainavimo kontesto vainiką (iš Havajų) ir... 300 dolerių. "Pavasaris, gėlės ir moterys veikia kiekvieną amžių..."

va... Ta proga prisimenama kad pereinantis metais VIENYBEI ir kitiems laikraščiams paskelbus nuotraukas vaizduojančias mūsų pasiuntinį Kajecką karūnuojantį berods vyšnių ar koklių kitą karalaitę, J. Bachunas buvo tuo pasipiktinęs, girdi, netinka. Praėjo vieneri metai... ir pats nuėjo tuo keliu. Pavasaris, gėlės ir moterys veikia kiekvieną amžių.

Cicero, III. Sv. Antano parapijos pavėsyje veikianti bendruomenė apylinkė nutarė išleisti savo atskirą laikraštį: Cicero Lietuvis. Pirmame nr. ne tik pranešamos lokalinės naujienos, bet ir aptariama tarptautinė politika! Antras numeris išeis po dviejų mėnesių.

Cicero, guliš Chicago pasoneje turi apie 70,000 gyventojų, jų tarpe lietuvių kilmės gali būti netoli 6,000. Aukščiausiai miesto valdžioje pakilęs lietuvis yra John Kimbark, miesto asesorius (turto įkainuotojas mokesčių reikalams). Be jo, lietuvių esą dar trys (iš 88) policininkai ir taikos teisėjai L. Kizas, John Kimbark itai ką pareiškė naujo Cicero Lietuvis korespondentui:

"Lietuviams tereikia tik užgniaužti pavydą ir tarp savęs susitarti."

Pavydas, kaip tautinio charakterio bruožas, iškeliamas, rodos, pirmą kartą. Apie vienybės reikalingumą jau prieš 20 metų rašė ne Cicero, bet Skipticio už valdžios pinigų leidžiamas Pasaulio Lietuvis: "Rodos būtinai reikia pasakyti, kad atėjo metas pajieškoti ir bendrų, mūsų tautą jungiančių kelių..." Kas nuo to laiko pasikeitė?

Lietuvos operos ir baletų teatro solistas Romanas Marijosiūsis kalba apie savo brolius: "Vytauto ir Broniaus nesu matęs jau apie 20 metų. Bsiilgau jų, ir suprantama, noriu su jais pasimatyti. Aš neabejoju, kad Vytautas būtų naudingas mūsų operai. Neabejoju ir tuo, kad anksčiau ar vėliau man teks vėl Tėvynėje, drauge su juo, dirbti"

PADĖKA IR INFORMACIJA

Į atsišaukimą sušelpiti veteraną prof. M. Biržišką iki gegužės mėn. suskubo teigiamai atsiliiepti palyginti nedaug kas. Ligi šiol yra aukoję šie asmenys ir organizacijos: Liet. Prof. Draugija, V. Sruogienė, V. Stanka, E. ir V. Baltrušaičiai, A. Gatautas, St. Dirmantas, St. Kolupaila, Giedrė Sidrys, K. ir S. Rimkus, J. A. Urbanas, Liet. Bendr. Bostono apylinkė ir J. Urbanavičiūtė su dr. V. Tercijonu. Nuširdi padėka visiems.

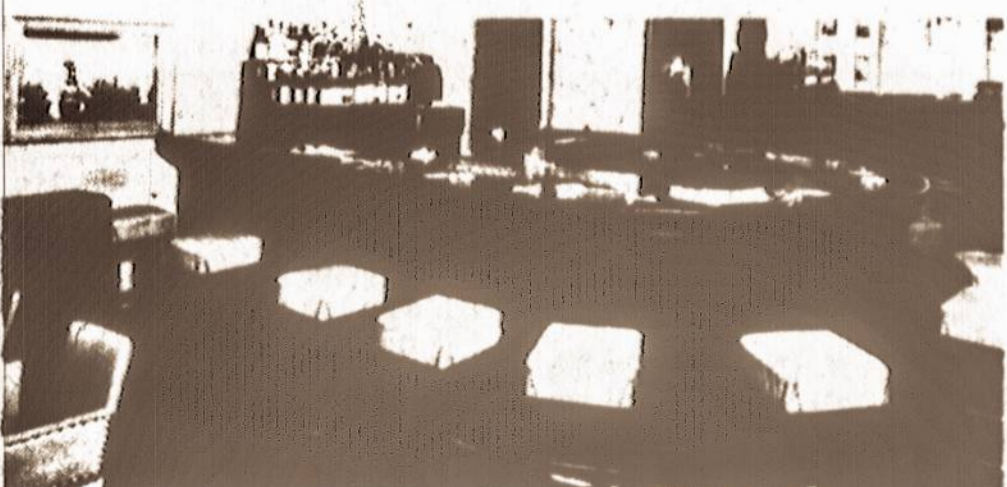
Kaikurie geros širdies ir valios tautiečiai siūnia money orderius, čekius ar perlaidas tiesiog kam pašalpa skirta. Tai labai gražu ir girtina. Bet vienas pirmųjų aukotojų, ratydamas man, apgailėstauja, kad atsišaukime nebuvo paprašyta nusiųsti aukų betarpiai profesoriui.

Tai sudaro jam papildomo rūpesčio ir net vargo. Gavęs savo vardu čekį, garbingo amžiaus veteranas pats turi vykti jo iškeisti. O ne tik soferio, bet ir automobilio neturi. Be to, tokiais atvejais tenka kiekvienam aukotojui skyrium rašyti, adresuoti ir siųsti padėkas. Leiskime jam, mokslo vyrui, laiką ir jėgas naudoti produktingai jo pasirinktoje srityje. Aš, kad ir nepirmos jaunystės, jam paraštininkausiu. Reikalas padėti yra didelis. Kas dar nesuskubo, pasiryžkite. Ypač turėtų sukursti jo buvę mokiniai ir studentai. Jie dabar pačiame pajėgume. Pilna apyskaita bus patiekta spaudai.

Aukas siųsti Liet. Prof. Dr-jos išdėdinkui: S. Dirmantas, 4241 S. Maplewood, Chicago 32, Ill., U.S.A.

Festival Restoranas ir Baras

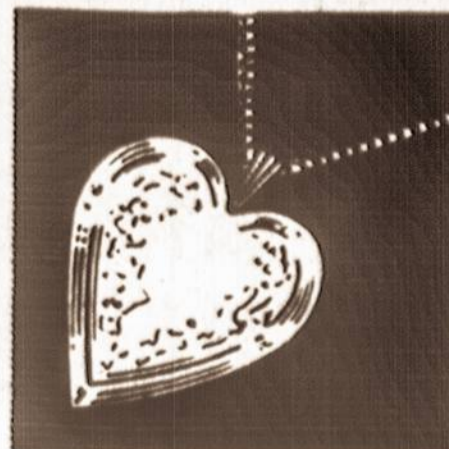
VACYS STEPONIS, Savininkas
40 EAST 26TH STREET, NEW YORK CITY
Telefonas MU 3-2928
GERI PIETŪS IR VAKARIENĖ - JAUKUS BARAS

Salė vestuvėms, susirinkimams ir kitiems parengimams.
LIETUVIŠKIEMS SUĖJIMAMS NEMOKAMAI
Gali tilpti 200 žmonių. Mielai kiekvienas bus sutiktas.

TWICE
Treasured!

GENUINE
Amber
GEM OF THE AGES

Romantic Heart Pendant
in Precious Amber with
golden rope chain.

\$6.50

She'll love you for your glowing heart because it can be worn as a necklace or as a charm on her bracelet. An exquisite, luxurious gift of precious amber... at an exceptionally low, low price.

AMBER BUILD, LTD
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS Baras ir Restoranas

Lietuviškos ganybos
pietūs, vakarienės ir užkandžiai

GERIAUSI GĖRIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Salės šokiams, vestuvėms ir kitokioms prainogoms prieinamos kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimų patalpos nemokamai. Visais reikalais kreipiamasi į klubo reikalų vedėją K. VAITAITI.

Spaudos Kioskas
280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9672

Dorion's MFG'S OUTLET STORES, Inc.

148-09 JAMAICA AVENUE JAMAICA 35, N. Y.
(Išlipči Suthpin Blvd. stotyje) Tel. AXtel 7-6082

Tik asmeniškai atsilankę, galėsite įsitikinti koks didelis vyriškų ir moteriškų medžiagų pasirinkimas.

Mūsų krautuvėje gausite viską kas tik reikalinga jūsų artimiesiems Tėvynėje pradžiuginti: vilnonės, šilkinės ir kitokios medžiagos žemesnėmis kainomis, negu kitur.

VIENYBĖS SKAITYTOJAI PERKANTIEJI MEDŽIAGAS SIUNTINIAMS I LIETUVĄ GAUNA 10% NUOLAIDĄ.

POKALBIS APIE LIETUVIŠKĄ ROMANĄ

(Atkelta iš 2 psl.)

dauja, o ne syki stačiai reikalauja. Ir šio pobūvio seimininkui, DMK nariui J. Tininiui, kuris dabar, berods, rašas romaną, kalbėtojas palinkėjo daugiau rašytojiškos drąsos ir nebūtinai visus konfliktus išspręsti pagal krikščioniškosios pasaulėžiūros vadovėlių nuostatus, ir tuo pabėgti nuo tikrojo gyvenimo dramatiškumą, kaip tai pastebima jo "Sužadėtinės" novelių rinkinyje.

Kaip skaitytojas savo nuomonę pareiškė dr. Grigas Valančius: Kaimo buities mūsų romanuose perdaug. Ieškotina visuotinių temų, kaip kūriniuose "Dangaus ir žemės stūnis", "Immerseibė" ir kt. Stebisi, kaip gali būti premijuojamas toks veikalas, kaip "Nevesk mus į pagundą." Jam labai patiko "Miškais ateina ruduo." Okupuotoje Lietuvoje išleistų knygų yra gavęs ir perskaitęs Mykolas Putino "Sukilėlius" ir J. Gruso "Herku Mantą." Abu labai patiko. Jis manas, kad jaunajam emigracijos rašytojui nereikėtų taip pavafzduoti lietuvių partizanų, kaip jie užbaigiami "Penkiuose stulpuose." Tai tema ir tautinis išpareigojimas, apie kurį vien pagalvojus šurpas eina.

Algirdas Gustaitis: Eilė lietuvių tomanistų tarsi bijosi atvirai, lietuviškai rašyti. Jūs skaitant, nenoromis pagalvojama, kad ilgus metus lietuvių

tautą slėgusi svetimųjų okupacija bus palikusi vergiškos galvosenos net mūsų rašytojuose. Nėra istorinių romanų kuriuose pajustumė Lietuvos didybę, pažintume lietuvius kaip Europos nugalėtojus. Apie tai rašant, nereikėtų skriausti veikėjų, iš jų atimant literatūrinius charakterius. Rašomąjį laikotarpį būtina pastudijuoti.

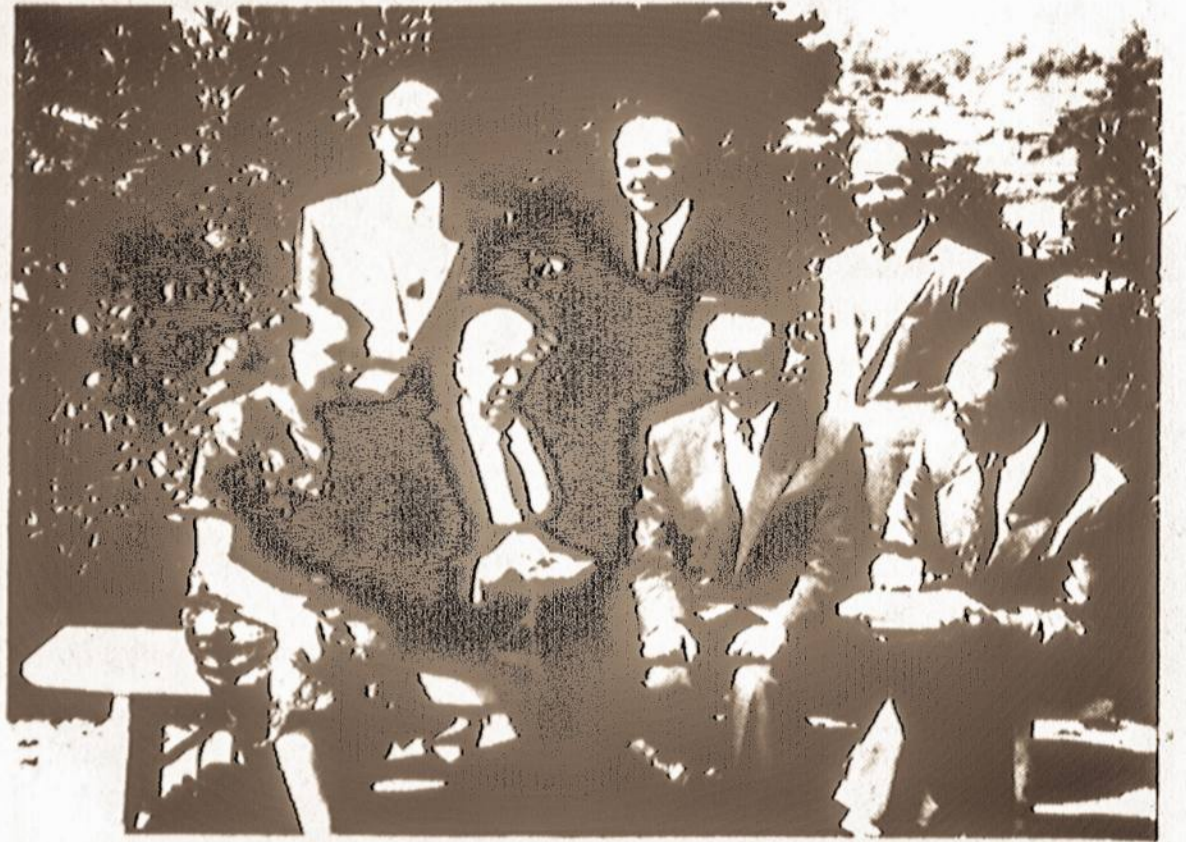
Mūsų romanuose perdaug entuziastingai vaizduojami skurdžiai, nevengiant paaišpos lietuviams didikams, tarsi lietuviškai būtų profesionalai vargšai, o kilmingųjų mes niekad nebūtume turėję. Nedrįstama net užsiminti apie Mindaugo, Radvilų, Sapiegų ainius, kurie gal neišnyko kaip dūmai audroje, o yra lietuvių tautoje.

Užsiminęs apie mūsų romano tinkamumą tarptautiniam filmui, mano, kad lietuviams gal būtų lengviausia prasimusti istoriniais kūriniiais, vaizduojančiais kurį trumpą laikotarpį ar atskirą asmenį. Mūsų istorija turi eiles dėkingiausių temų. Lietuvis rašytojas turėtų daugiau dėmesio kreipti į Hollywoodui.

Dr. Pranas V. Raulinaitis: Nuolat rašoma, kalbama, norima mūsų jaunimą išauginti patriotais, kad, ir toli nuo Lietuvos užaugę, mylėtų Lietuvą. Bet ką jiems duoda skaityti daugumas lietuvių rašytojų "Trumpoj dienoj" ar kitur jie skaito lietuvius klampojant

purviniais patvoriais, lietuvių kaimietį ir žmogų mato atsilikusį. Tokios Broniūtės užsienyje gimę ar augę lietuvių vaikai negali mylėti. Lietuvis perdaug ir neleistinai džiaugsmingai aprašinėja plemenis, vargšus. Kur mūsų buvusi galybė? Kur lietuvių patriotai rašytojai? Juokinga Lietuvos galybę vaizduoti tik nuo Vytauto Didžiojo laikų. Kodėl nėra lietuviškų romanų iš IV, V a. prieš Kristų? Tada buvo ir lietuviški dvarai, ir lietuviški didikai; lietuviškai važiuojo pas Platoną, Aristotelį, Sokratą pasigilinti moksluose ir bendrai pastudijuoti, kaip kitur tvarkomos valstybės, gyvena žmonės, kokie jų kultūriniai ir moksliniai atsieklimai. Lietuva buvo

lankoma Vakarų pasaulio mokslininkų, pirklių; antai, garsus Aristotelio mokinys Phyteas lankėsi ir aprašė Lietuvą. Iš jų raštų vėliau apie Lietuvą - Aestiorumgentes - rašė Tacitas, Titus Livius, Plinius, Julius Caesaris. O ką mes žinome? Šimtais kartų kartojami seni dalykai iš Długosz, iš rusiškių nupasakojimų. Net dabar dar laikoma, kas yra netiesa, kad Lietuvos Statutas buvo surašytas gudų kalba; tikrumoje tai yra senoji rytų bažnytinė kalba, kaip kad Vakarų buvo vartojama lotynų ir graikų kalbos. Vėl Vilnius laikomas įsteigtas 1323 metais, nors tik-

Vienas iš veikliausių Kalifornijos organizacijų, gražiai reprezentuojančių lietuvių meną ir garsinančių Lietuvos vardą amerikiečių tarpe, Lietuvių Bendruomenės Los Angeles Apylinkės 1958-59 valdyba. Iš kairės į dešinę sėdi: O. Ražutienė, K. Liaudanskas, pirmininkas (neseniai minėjęs 70 m. sukaktį), I. Medziukas, J. Kojelis. Stovi: dr. J. Varnas, P. Litvinas ir J. Mitkus.

rumoje šis miestas jau senais laikais prieš Kristų turi savo pradžią. Ne steigimas, o sostinės perkėlimas įvyko XIV amž. Tad ar ne laikas parašyti istorinį romaną iš didingos senosios praeities, kokio V ar VI amžiaus prieš Kristų?

Kaip skaitytojas savo nuomonę pareiškė Pranas Skirmanas: Čia pareikšta gražių minčių ir teisingų kaltinimų lietuviams rašytojams. Labai svarbu tai paskelbti spaudoje, kad sužinotų plačioji visuomenė ir okupuotoje Lietuvoje gyvenę rašytojai. Br. Budriūnas: Norint

išlaikyti lietuvišką jaunimą lietuviams, būtina lietuvišką gyvenimą aprašyti gražiai, teigiamai jaunimui visiškai neįdomūs šiaudiniai stogai, purvas, kada Amerikoje temato asfaltą.

Diskusijose dalyvavo ir daugiau DMK narių, svečių. Lietuviško romano reikalu pokalbiai truko apie keturias valandas.

Įdomu, kaip tais klausimais pasisakytų kituose miestuose gyvenę lietuvių rašytojai, menininkai, kultūrininkai?

(1g)

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE

ROBERT F. NARK

APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street Brooklyn 1, N. Y. 700 Caroline Ave. N. Valley Stream, N. Y. MAin 4-6400 VALley Stream 5-0783

LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

Joseph Andrusis Insurance

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiai apdraudos reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders).

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 7-4477

Kasdien 9 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadieniais 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

NORI PIRKTI AR PARDUOTI NAMUS - TAIP PAT APDRAUDŲ REIKALAIS KREIPKIS Į

American Home Realty

84-14 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y. (Forest Parkway Stotis)

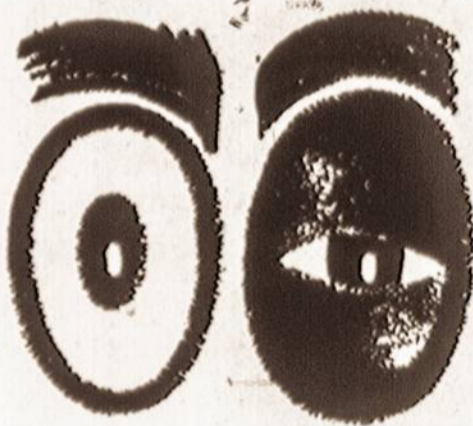
Tel. HI 1-5220

WILLIAM J. DRAKE Licensed Real Estate Brokeris

Pagalvok apie savo ateitį, įieškok tinkamą namą savo šeimai ir sau. Neatidėliok, bet įieškok, tad kreipkis į AMERICAN HOME REALTY. Šiai firmai vadovauja patyręs WILLIAM J. DRAKE. Jis gerai apylinkę pažįsta nes čia buvo kandidatas į Kongresą.

LIETUVIAMS SPECIALUS PATARNAVIMAS

Šioje firmoje apdrausk savo namus, baldus nuo gaisro. Apdrausk nelaimingus atsitikimus prie savo nuosavybės. Mes surandame jums paskola namams.

BLACK EYE

Visitor injures eye while on your property. You're responsible and he sues. Could ruin you... Unless you have Liability Insurance. See us soon!

AGENCY NAME

Address Phone

Agency for HARTFORD ACCIDENT and INDEMNITY COMPANY Hartford, Connecticut © 1958 H. A. S. I. CO.

JOE & JOHN FRIENDLY SERVICE

JONAS KARPUS JUOZAS KAZLAS Savininkai

- SUNOCO -

Tel. APplegate 7-9515 GAS - OIL - TIRES BATTERIES A to Z LUBRICATION 588 Jamaica Avenue BROOKLYN 8, N. Y. Highland Place kampas

Al's T. V. Service

ALBERT J. MISUNAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI Darbas garantuotas Priimama iki 10 v. v.

101-23 112th Street RICHMOND HILL 19, N. Y. Telefonas Virginia 6-6895

EVERGREEN 5-3700

Fred Meyer Agency REAL ESTATE INSURANCE Ltd

2222 PITKIN AVENUE BROOKLYN 7, N. Y. COR. VAN SICKLEN AVE.

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžiningai ir pigiau patarnaus jums, jei tik jūsų automobilui reikalingas bet koks - didelis ar mažas - patarnavimas.

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS

85-42 WOODHAVEN BLVD. WOODHAVEN, N. Y. (86th Avenue kampas, prie Jamaica Avenue) Telefonas Virginia 6-9683

Visame New Yorke nerassite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtūnėte -- koncertą, vestuves, prakalbas ar šokių -- salėse gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.

L. MOLIN - REIKALŲ VEDĖJAS 320 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y. Telefonas: Evergreen 7-1123

THE Arlington RESTAURANT

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
BROOKLYN 8, N. Y.
Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station
Phone: TAYlor 7-9842

lietuviškas maistas

Ona ir Jonas Valaičiai

BARAS IR RESTORANAS

JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas
Stiklinis baras, viena gražiausių užteigų Brooklyne.
273 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVERgreen 4-9533

REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAIČIAI
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVERgreen 7-2089

MATTHEW MAZEIKA, Savininkas

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
80-15 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas Virginia 9-3112

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedejas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVICIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME
ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Vėsinamos Kopyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius
įvairiems reikalams.

MOTERŲ VIENYBĖS SUKAKTIES PROGA

ONA VALAITIENĖ, programos vedėja, kalba Moterų Vienybės sukaktuvinio banketo programos metu.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Kaip sumaniai, ryžtingai ir sutartinai Moterų Vienybės organizacija New Yorke dirbo per 25 savo veiklos metus, taip iškilmingai ji atšventė savo šiuo dabrinį jubiliejų, įvykusį puošniose viešbučio Towers patalpose, Brooklyne.

Kaip jau buvo rašyta, Moterų Vienybę įsteigė daugumoj pirmosios lietuvių šeimų moterys, talkininkaujant jau šiam krašte gimusioms jų dukroms.

Jos atvykusios į šį kraštą, suprato, kad ne tik vyrams, bet ir moterims neužtenka vien lietuvių vardą nešioti, o reikia

ir darbais savo lietuviškumą įrodyti. Todėl gyvendamos, nors ir didelių vilionių krašte, svetimoj aplinkoj, kur tiek daug perdėto vispusiško moterų modernizmo, jos išlaikė kuklios lietuvių vardą ir mūsų tvirtą lietuvišką charakterį. Jose išliko pavyzdinga lietuvių žmona, pasižventusi motina, savo bendruomenėj lietuvių puoselėtoja, lietuvių organizacijų narė ir vadovė, lietuvių tradicijų tęsėja. Jos išlaikė garbingos šeimų lietuvių vardą pilna to žodžio prasme.

Žmogus skubiai žengia, kol

pavargsta. Ir tik pavargęs atsiskaito pasifūrėti, kaip toli nuėjo. Taip ir Moterų Vienybės narės. Įsteigusios organizaciją, buvo jaunos ir tvirtos, dirbo visose lietuvių gyvenimo srityse. Ir tik pajutusios dažnesnį nuovargį, pastebėjusios vieną kitą baltį pradėjusį plauką, jos pradėjo skaičiuoti, kaip toli nueita, kas nuveikta ir ar spės dar daugiau nuveikti. Ir kai, suskaičiavo tuos 25 organizacijoje išbūtus metus, jos pamatė, kur nueita ir kas nuveikta savo tėvynės naudai.

E. ČEKIENĖ

White Horse Tavern

Baras, Restoranas ir Salė
Duodami poaidotuviniai pietūs

86-16 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

AUGUST P. GUSTAS, Inc. LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
354 MARCY AVENUE BROOKLYN, N. Y. TEL. EVERgreen 7-4774

Šios naujai įrengtos kopyčios yra vos du blokai nuo Broadway. Lengvai pasiekiami, važiuojant BMT, INS linijų traukiniais ir autobusais. Daug vietos automobiliams pasistatyti.

VIENYBĖ

Rozė Mainelytė,
žinoma solistė, dainuos šį šeštadienį, gegužės 9, Brooklyno Liet. Pilečių Klubo salėje įvyksiančiame LB atstovų suvažiavime.

Povilas Dargis,
SLA prezidentas, perėmė savaitgalių organizacijos reikalais lankėsi New Yorke.

Kun. L. Jankus,
kaip mums pranešama, ruošiasi pasitraukti iš Balfo reikalų vedėjo pareigų.

Jonas Budrys,
Lietuvos Gen. Konsulas, su žmona išvyko atostogų į Atlantic City, N. J. Gegužės 22 d. J. Budriui sukanka 70 m. amžiaus.

S. Jasaitienė,
A. Devenienė ir R. Sidzikauskienė automobiliu išvyko į Montrealį. Jasaitienė, kuri laiką viešėjusi pas dukterį ir žentą Valiūnus, grįžta į Floridą.

R. Janulienė,
po penkių savaitėlių atostogų Floridoje, grįžo į namus. Jos draugė Rozė Šimelienė, vienybiete iš Nutley, N. J., grįždama iš Floridos, žada aplankyti dukterį, gyvenančią Atlanta, Georgia.

V. Gaigalienė,
vienybiete iš Richmond Hill, N. Y., suruošė sutikimo pietus iš Floridos grįžusioms G. Katišienei ir E. Vaitkūnienei.

KULTURININKŲ IR MOKYTOJŲ DĖMESIUI

Sąryšy su LB atstovų ir svietimo darbuotojų suvažiavimu — šį šeštadienį ir sekmadienį — Liet. Pil. Klubo salėje, Brooklyne, Kultūros Taryba ir Liet. Mokytojų Sąjungos skyrius maloniai prašo kultūrininkus, mokytojus ir visus, kurie siejosi tautinės kultūros ugdymu bei pačių didžiųjų dvasinių turtų išsaugojimu, gausiai dalyvauti suvažiavimo posėdžiuose. Čia bus galima išklausti visą eilę referatų, dalyvauti diskusijose bei pasisakyti visais mums rūpimais klausimais.

A. DIMAS
Kultūros Tarybos ir
Liet. Mok. S-gos sk.
pirmininkas.

AKADEMIKAI SKAUTAI VYKSTA Į TORONTO

Šį savaitgalių akademikai skautai iš įvairių JAV ir Kanados vietovių suvažiuos į metinį Akademinių Skautų Sąjūdžio suvažiavimą Toronte. Iš New Yorko vyksta šešios mašinos, iš Čikagos — visas autobusas.

SOVIETŲ PARODA NEW YORKE

Ryšium su Sovietų paroda, atidaroma birželio 30 d. New Yorke, oficialūs Washingtono asmenys kalba apie galimą Chrusčiovo atvykimą į Ameriką. Nors niekas tuo tarpu jo nekviečia, bet jau svarstoma, ką reikėtų daryti, jei Chrusčiovas parodos proga panorėtų atvykti. Šiuo metu linkstama manyti, kad tokiu atveju jis būtų kviečiamas.

Sovietų paroda New Yorke ruošiamą susitarus su Jungtinių Valstybių valdžia. JAV, mainų principu, savo parodą Maskvoje atidarys liepos 25 d. Atidarymui vadovaus viceprezidentas Nixonas. Paroda tęsis šešias savaites.

VIRŠUJE: Dabartinė Moterų Vienybės valdyba: (iš k. į d.) O. Valaitienė, korespondentė, U. Bacevičienė, Fin. sek., P. Šimėnienė, pirmininkė, M. Jokūbaitienė, vicepirmininkė, O. Petrash, išdininė, E. Kulber-Kulbokienė, protokolų sek. **KAREJE:** Moterų Vienybės šildabrinės sukakties minėjimo banketo metu buvo pagerbtos visos narės, be pertraukos išbuvusios draugijoje. Pirmininkė P. Šimėnienė prisega gelę ilgametei Moterų Vienybės narei. A. Povilauskienei.

J. Tysliavos, Jr. nuotraukos

Motinos diena

Šį sekmadienį, gegužės 11, 5 v.v. Lietuvių Pilečių Klubo salėje, 69-61 Grand Ave., Maspeth, įvyksta Motinos Dienos minėjimas, kurį ruošia Lietuvių Moterų Klubas.

A. Igaunis kalbės New Yorke

Neseniai iš Sibiro grįžęs Antanas Igaunis gegužės 17 d. (sekmadienį) 4 val. po pietų Baltic Freedom House, 131 East 70th St., New York, N. Y. darys pranešimą New Yorko Lietuvių Prekybos Rūmų nariams. Po pranešimo bus susipažinimo pobuvis su vaisėmis.

Norintieji pranešime ir pobuvyje dalyvauti svečiai prašomi kvietimais apsirūpinti iš anksčiau, kurie gaunami pas valdybos narius: Juozą Ginkų, dr. J. K. Valiūną, dr. V. Paprocką, Joną Valaitį, St. Guda ir A. Šimutį. Dalyvavimas tik su kvietimais.

Pranas Venis,

ilgametis Vienybės skaitytojas. ir vietos veikėjas, neseniai pasitraukęs į pensiją, ruošiasi su žmona Elena aplankyti Floridą ir kitas idomesnes Amerikos vietas.

Lietuvių Skautams Remti Komiteto koncertas ir šokiai įvyksta šeštadienį, gegužės 16 d. Apreiškimo Par. Salėje.

Dailininkų Sąjunga kviečia į talką

New Yorko Lietuvių Dailininkų Sąjunga 1960 m. vasario mėnesio viduryje American Artists' Club galerijoje, Manhatane, rengia meno parodą. N.Y.L.D. Sąjunga tiki, kad tokių parodų rengimas būtinas lietuvių kūrybinio branduolio išlaikymui, jo ugdymui, tarpusavio pažinimui ir lietuviškos idėjos bei kultūros sklidimui svetur. Tiems tikslams atsiekti, N.Y.L.D. Sąjunga kviečia į talką visas lietuvių organizacijas prisidėti savo darbu ir parama. Sąjungos nariai yra davę 10 savo darbų (paveikslų), kuriuos tikisi, lietuviškos organizacijoms padedant, loterijų keliu parduoti ir sukelti lėšas parodos išlaidoms padengti. N.Y.L.D. Sąjunga būtų labai dėkinga, jeigu talka suinteresuotos organizacijos ilgai ne-

delsdamos pareikštų savo pritarimą, norus bei pageidavimus. Greiti atsiliepiami žymiai palengvintų darbo planavimą. Visais talkos klausimais prašome kreiptis šiuo adresu: 141 — 45 Union Turnpike, Flushing 67, N. Y.

Deimantinis fondas

Vienybės reikalams — ofsetinėms mašinoms ir deimantinio jubilėjaus leidimui — šią savaitę gautos šios aukos:

S. Gudas	
W. Orange, N. J.	\$25.00
A. Senikas	
Great Neck, L. I.	25.00
A. Mašinauskas	
Kearny, N. J.	20.00
S. Petrash	
Richmond Hill, N. Y.	20.00

Dr. H. Montviliene		10.00
Brooklyn, N. Y.		
N. Kulbokienė		8.00
Maspeth, N. Y.		
J. Mackevičius		\$3.00
Brooklyn, N. Y.		
P. Svetka		\$3.00
Maspeth, N. Y.		
T. Talat-Kelplia		3.00
Faterson, N. J.		
Aukotojams nuoširdus ačiū.		

Jauniausios Moterų Vienybės šildabrinio jubilėjaus banketo dalyvės, Jurgio ir Marijos Diržių dukterys.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka